

Irene Marie Nybrott Rekkbø

Familierelasjoner under covid-19 pandemien

*En kvantitativ studie om Osloungdommenes opplevelse
av egne foreldre under covid-19 pandemien*

Family relationship during the covid-19 pandemic

A quantitative study on Oslo youth's satisfaction with their
parents during the covid-19 pandemic

Masteroppgave i sosialfag - Familiebehandling
OsloMet – storbyuniversitetet
Fakultet for samfunnsvitenskap
Oslo, 2023

Forord

Disse tre årene har vært en reise i både faglig og personlig vekst, og jeg har lært så mye som kommer til å ta med meg videre. Å skrive denne oppgaven har vært overveldende, krevende, men ikke minst utrolig givende og lærerikt. Tusen takk til mine medstudenter og foreleser for alt dere har bidratt med disse årene. Jeg vil gi en spesiell takk til deg, Nina Sehested for alle de fine stundene disse årene. Ditt engasjement og din faglige dybde er til stor inspirasjon.

Jeg ønsker å gi en stor takk til min veileder Anne Grete Tøge for nøye veiledning og engasjement hele veien. Din kunnskap og tålmodighet har vært avgjørende for at jeg skulle komme i mål. Jeg vil også takke NOVA og Ungdata for å ha utarbeidet en samlefil med datamateriale fra Ung i Oslo undersøkelsene. En særlig takk til Siri Myrvold Osnes for din hjelp med å finne riktige variabler, og å lage et godt datasett til oppgaven.

Tusen takk Oskar, Ada, Kristian og Preben for at dere har ville lese korrektur og gi tilbakemelding på skrivingen min. Takk til mine kollegaer i Alna barneverntjeneste for deres interesse, råd og innspill i arbeidet, og en spesiell takk til deg, Oubah, for at du har heiet og støttet meg hele veien.

Jeg vil også takke min kjæreste og samboer Bendik for å ha holdt ut disse årene. Selv om dette er langt fra ditt fagfelt har du vist genuin interesse og gitt meg all støtte i verden. Tusen takk for at du har stilt opp og gitt meg pauser når jeg har trengt det.

En helt spesiell takk vil jeg gi til min største støttespiller, mamma. Takk for at du har stilt opp på alle mulige måter og strukket deg så langt for meg alle disse årene. Jeg setter uvurderlig pris på det. Takk for din tålmodighet når ting ikke har vært lett, og for din lykke når jeg har fått det til. Uten din støtte ville jeg aldri ha klart det.

Og til sist en takk til min datter Frøya for å ha vært min største motivasjon. Uten kjærligheten til deg ville jeg aldri vært der jeg er i dag.

OsloMet – storbyuniversitetet ,
Fakultet for samfunnsvitenskap, Oslo
13. mai, 2023

Irene Marie Nybrott Rekkbø

Liste over tabeller:

Kappe:

Figur 1: Illustrasjon av sosial endring i lys av Colemans båt

Artikkelen:

Figur 1. Ulike levekårsindikatorer (%) for bydel «ytre øst» sammenliknet med Oslo fra 2019.

Figur 2. Tidslinje for datainnsamlingene Ung i Oslo 2018 og 2021, og covid-19 pandemien i Norge

Tabell 1. Deskriptiv statistikk for variablene i analysen etter 2018 og 2021 og bydel Ytre Øst og øvrige Oslo

Tabell 2. Fordeling på avhengig variabel; grad av fornøyd med foreldre etter 2018 og 2021, og bydel ytre øst og øvrige og Oslo.

Tabell 3. T-test, fornøyd med foreldre for 2018 og 2021, og bydel ytre øst og øvrige Oslo.

Tabell 4. Lineær regresjonsanalyse med «fornøyd med foreldre» som avhengig variabel

Tabell 5. Stratifiserte regresjonsanalyser etter «lav, middels og høy sosioøkonomisk status» med «grad av fornøyd med foreldre» som avhengig variabel.

Tabell 6. Multippel regresjonsanalyse med «grad av fornøydhet med foreldre» som avhengig variabel.

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Liste over tabeller:.....	3
<u>Kappe:</u>	
Innledning	6
Problemstilling og forskningsspørsmål	7
Tidligere forskning	8
Økt stress og omsorgsbelastning	8
Konsekvenser av stress for familierelasjoner	9
Økt tidsbruk i hjemmet og positive familieerfaringer	10
Videre forskning.....	10
Teoretiske perspektiver	11
Mellom metodologisk individualisme og metodologisk holisme	11
Sosial endring under covid-19 pandemien	12
Familien som et sosialt system.....	15
Metode og design	16
Ungdata 2018 og 2021	17
Variabler.....	18
Forskningsetikk	18
Styrker og begrensninger ved studien	19
Artikkelens funn	21
Diskusjon og oppsummering	21
Implikasjoner for endret praksis.....	22
Konklusjon	23
Bibliografi	25
<u>Artikkelen:</u>	
Sammendrag:.....	32
Introduksjon	34

Hva vet vi om familier under covid-19 pandemien?	37
Data og metode	39
Variabler.....	41
Analysestrategi	42
Resultater	44
Diskusjon av funn.....	51
En positiv endring i opplevelsen av egne foreldre	51
Bydelene i ytre øst og betydningen av sosioøkonomisk status	53
Betydningen av økt tidsbruk i hjemmet	54
Styrker og begrensninger ved studien	56
Avsluttende refleksjoner	57
Bibliografi	58

Kappe:

Antall ord: 5780 (16,5 sider ekskludert figur).

Innledning

Covid-19 pandemien referer til en tidsperiode mellom våren 2020 og våren 2022, hvor det oppsto en global helsekrise på grunn av det svært smittsomme viruset, covid-19. Viruset spredde seg raskt over hele verden, og kunne for mange medføre et alvorlig sykdomsforløp. Det ble iverksatt strenge restriksjoner og smittevernstiltak for å begrense spredningen, både i Norge og internasjonalt (NOU: 2021:6; NOU:2022:5). På grunn av høyt befolkningstall og smittefare var større byer, som Oslo, spesielt utsatt for særlig inngripende smittevernstiltak over lengre perioder (NOU 2021:6).

Smittevernstiltakene i forbindelse med covid-19 pandemien varierte i intensitet og grad, og ble tilpasset den aktuelle smittefaren (NOU:2021:6: NOU 2022:5). I perioder var så og si hele samfunnet nedstengt, mens i andre perioder var det delvis åpent, men med sterke begrensninger. Flere av samfunnets institusjoner og tilbud til familier ble over lengre perioder stengt, eller tilbudet ble sterkt redusert. Dette gjaldt både skole og fritidstilbud, men også hjelpeinstanser som f.eks. BUP, familievernkontor og barnevern (NOU:2022:5). Familier måtte i langt større grad enn tidligere klare seg uten bistand fra samfunnets institusjoner, og alle ble oppfordret til å holde seg mest mulig hjemme. Etablerte familiepraksiser og organisering i forhold til arbeids- og familieliv måtte brått endres, og familien måtte tilpasse seg stadig skiftende restriksjoner og omveltninger.

I artikkelen «Familiereelasjoner under covid-19 pandemien» undersøker jeg Osloungdommene sin opplevelse av egne foreldre under covid-19 pandemien sammenliknet med 2018. Temaet endring i familiereelasjoner under covid-19 pandemien er valgt på bakgrunn av personlig interesse for sammenhengen mellom makro- og mikronivåer innenfor samfunnsforskning, samt en nysgjerrighet for konsekvensene av en samfunnsmessig unntakstilstand, som covid-19 pandemien, har for familiereelasjoner.

Familier forstås som unike sosiale systemer, med egen struktur og kommunikasjonsmønster, og blir påvirket av den konteksten familien eksisterer i (de Flon, 2019). I arbeidet som

familieterapeut må vi erkjenne at familier fungerer, handler og utformer seg i den konteksten som de eksisterer i, og at dette handlingsrommet blir utformet av gjeldende samfunnsstruktur; av politiske prioriteringer, gjeldende diskurser og hvilke ressurser familien har tilgang på (Dallos & Draper, 2010; Norvoll, 2019; Solheim, 2012;). Jeg undersøker hvordan endringer i de institusjonelle rammene vi forholder oss til har en direkte påvirkning på mikrofenomener og sosiale relasjoner.

Artikkelen er skrevet for Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning, som er et tverrfaglig samfunnsvitenskapelig tidsskrift med formål å bidra til økt kunnskap om ungdom og ungdoms liv i Norden. Tidsskriftet utgis av Universitetsforlaget på vegne av Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet storbyuniversitetet, og er godkjent som vitenskapelig publiseringskanal på nivå 1 hos Norsk senter for forskningsdata (NSD). Tidsskriftet kommer ut med to numre i året (Idunn, u.å.).

Problemstilling og forskningsspørsmål

Problemstillingen jeg svarer på i artikkelen «Familierelasjoner under covid-19 pandemien» er som følger:

- Har ungdommer i Oslo sin opplevelse av egne foreldre endret seg under covid-19 pandemien?

For å operasjonalisere problemstillingen, har jeg utarbeidet to forskningsspørsmål. Disse er utformet med utgangspunkt i tidligere forskning, og personlig interesse for betydningen av økonomiske og sosiale ressurser. Min hypotese er at ungdommene av lavere sosioøkonomisk status, eller ungdommer bosatt i belastede bydeler i Oslo var mindre tilfreds med egne foreldre under covid-19 pandemien, sammenliknet med ungdommer fra familier med høyere sosioøkonomisk status og ungdommer bosatt i øvrige deler av Oslo. Hypotesen er basert på forskning om den negative betydningen av lav sosioøkonomisk status på blant annet foreldrepraksiser (Burrell et al., 2017; Costello et al., 2003), samt at disse gruppene var ekstra utsatt for negative konsekvenser av nedstengingen (Bufdir, 2020). Mange i disse gruppene opplevde særlig økonomiske bekymringer, økt tilstedeværelse i trangbodde hjem og et generelt økt stressnivå i familien (Behar-Zusman, et al., 2020; Bufdir, 2020; Bydelsfakta, 2023). Jeg ønsker derfor å undersøke:

- Er utviklingen i opplevelsen av egne foreldre mer negativ for ungdommene med lav sosioøkonomiske status enn for ungdommer med høy sosioøkonomisk status?
- Er utviklingen mer negativ for ungdommene bosatt i bydelene i ytre øst enn for ungdommene bosatt i øvrige deler av Oslo?

Selv om Norge sammenliknet med mange andre land har små sosiale ulikheter og en omfattende velferdsstat, eksisterer det likevel økonomiske forskjeller i befolkningen med betydning for livsutfoldelse (Bakken et al., 2016). Bydelene i ytre øst kjennetegnes av lavere utdanningsnivå, høyere andel som ikke har fullført videregående skole, lavere antall sysselsatte, høyere grad av trangboddhet, og høyere forekomst av minoritetsfamilier sammenliknet med øvrige Oslo (Bydelsfakta, 2023).

I denne studien bruker jeg datamateriale fra Ung i Oslo 2018 og Ung i Oslo 2021 som ble samlet inn under covid-19 pandemien, for å få et bilde av «normaltilstand» i 2018, og «unntakstilstand» i 2021.

Tidligere forskning

Det har blitt gjennomført en del både nasjonal og internasjonal forskning på befolkningens opplevelse av covid-19 pandemien, og på de relasjonelle konsekvensene av smittevernstiltakene.

Ifølge Livskvalitetsundersøkelsen fra 2021 opplevde nesten 1 av 3 at de var lite fornøyde med livet ett år etter at covid-19 pandemien kom til Norge (Støren & Rønning, 2021).

Befolkningen rapporterer om mindre opplevelse av mestring, engasjement, fremtidsoptimisme, mindre givende relasjoner og mer negative følelser sammenliknet med 2019. Oslobefolkningen skiller seg ut med større nedgang enn resten av landet (Støren & Rønning, 2021). Osloungdommer rapporterte om en markant reduksjon i livstilfredshet og subjektiv livskvalitet etter innføring av smittevernsrestriksjoner (Bakken, et al., 2020).

Økt stress og omsorgsbelastning

Ifølge en rapport fra NKVTS fra 2021, opplevde omkring 1 av 6 av norske ungdommer som deltok i undersøkelsen minst en form for vold eller overgrep, hovedsakelig i hjemmet, i

ukene hvor skolen var stengt (Augusti & Hafstad, 2020). Sammenliknet med normalt tilstand viser siste omfangundersøkelse av vold i Norge at 1 av 3 har opplevd å bli utsatt for noen form for vold i løpet av barndommen, og 1 av 10 har blitt utsatt for alvorlig vold fra en omsorgsperson (Dale et al., 2023). Under Covid-19 pandemien har det vært en global økning i alle former for vold mot kvinner og barn, og særlig vold i nære relasjoner (Emandi et al., 2021).

Studier viser at familier opplevde økt stressbelastning under covid-19 pandemien, og at det var særlig risiko for omsorgssvikt og mishandling av barn i allerede vanskeligstilte familier (Bufdir, 2020; Cassinat et al., 2021). I kombinasjon med økt stressnivå i familien, opplevde mange foreldre økt omsorgsbelastning da skole og barnehage var stengt, samt at mange opplevde det som vanskelig at hjelpetilbudet var fraværende (Calarco et al., 2020). Det ble oppdaget at flere barn og unge som under normale forhold ikke ville vært regnet som utsatt, opplevde problemer (Helsedirektoratet, 2021).

Flere studier underbygger også at konsekvensene av pandemien forsterker sosioøkonomiske forskjeller. Det vises tydelige sammenhenger mellom barn og unges psykiske vansker og foreldrenes belastninger, som tap av jobb, dårlig økonomi, stress og bekymringer, psykiske problemer eller vansker med selvregulering og tilpasning (Behar-Zusman et al., 2020; Bufdir, 2020; Daks, et al., 2020).

Å måtte balansere arbeid med omsorgsoppgaver, hjemmeskole, økonomisk usikkerhet, mangel på barnepass og mer tid i hjemmet var viktige faktorer som påvirket stressnivået i familien eller hos omsorgspersoner (Calarco, et al., 2020). Høyere grad av disorganisering og forstyrrelser i form av bråk og uro har en negativ påvirkning på positivt foreldreskap, inkludert foreldrenes kunnskap om, og engasjement i barnas liv (Cassinat et al., 2021).

Konsekvenser av stress for familierelasjoner

Familiesamhold og familiestruktur er viktige determinanter for fysiske og psykiske helseutfall når man opplever akutte og/eller vedvarende stressende situasjoner (Behar-Zusman et al., 2020). Gode familieforhold kan fungere som formildende, mens høyt konfliktnivå i hjemmet bidrar til et skadelig miljø som interagerer med, og forverrer de negative konsekvensene av

stressfulle livshendelser (ibid). Under pandemien opplevde mange å bli arbeidsløse eller permittert, og flere opplevde økonomiske utfordringer. En studie av foreldre i USA fastslår at uenigheter innad i familien økte desto flere covid-19-relaterte stressfaktorer familien opplevde. Samme studie viser en sammenheng mellom stressfaktorer og dårlig foreldreatferd (Daks, et al., 2020). Barn i familier med høy konfliktgrad har forhøyet risiko for negativ følelsesutvikling, psykiske plager og vansker, somatisk sykdom og atferdsutfordringer (Behar-Zusman et al., 2020; Daks, et al., 2020; Kvello, 2015).

Forbes og Krueger (2019) undersøkte effekten av den kraftige nedgangen i økonomisk aktivitet på slutten av 2000-tallet (Great recession) og fant at de som hadde opplevd flere nedgangseffekter, som tap av arbeid, økt gjeld, konkurser og lignende, hadde høyere sjanse for å rapportere om konflikter i hjemmet (Forbes & Krueger, 2019). Dette tyder på at opplevd belastning og stress utenfor hjemmet også har en påvirkning på samhandling og konflikt innad i familien. Desto høyere belastning eller flere negative effekter, desto større sjanse for økt grad av konfliktnivå i hjemmet.

Økt tidsbruk i hjemmet og positive familieerfaringer

Selv om covid-19 pandemien har ført til økt grad av stress og belastninger for familier, opplevde også flere familier å bruke mer tid på trivielle og utviklende aktiviteter sammen (Bakken et al., 2020; Branquinho, et al., 2020; von Soes, et al., 2020). Økt samhandling mellom foreldre og barn bidrar til flere positive familieerfaringer, og fører til mer ansikt-til-ansikt kontakt mellom familiemedlemmene (Cassinat, et al., 2021). Positive familierelasjoner virker beskyttende mot stressende livshendelser, og øker mostandskraften hos barn, og har positiv betydning for barns utvikling (Conger & Conger, 2002; Orthner, et al., 2004).

Videre forskning

Nedstenging og gjenåpning av samfunnet i forbindelse med covid-19 pandemien er fremdeles ferskt. Studier som vil kunne utfroske konsekvensene som perioden og smittevernstiltakene har hatt over lengre tid må derfor la vente på seg. Mye av den eksisterende forskningen har vektlagt de negative konsekvensene i form av økt stress,

belastning, vold og konflikter, og det er derfor viktig å også undersøke de positive aspektene ved økt tidsbruk sammen i familien.

Artikkelen min vil kunne bidra til å belyse mellommenneskelige endringer som følge av endringer i samfunnsstrukturen. Min studie er populasjonsbasert, og baserer seg på ungdommenes selvrapportering. Kunnskap om barn og unges opplevelse av egen tilværelse har stadig fått større legitimitet og betydning for både beslutningstakere og samfunnsdebatten (Backe-Hansen & Frønes, 2012). Artikkelen vil, i tillegg til å kunne være av generell faglig interesse, bidra til å løfte frem ungdommenes perspektiver og deres opplevelser av både familierelasjoner og covid-19 pandemien.

Videre bidrar denne studien til å løfte sammenhengen mellom samfunn og individ, ved å ta utgangspunkt i endringer på samfunnsnivå for å forklare endringer i mellommenneskelige relasjoner. Studien bidrar derfor til å anerkjenne betydningen av samfunnsstrukturer og kontekst for familierelasjoner og familiefungering.

Teoretiske perspektiver

Mellom metodologisk individualisme og metodologisk holisme

Vitenskapelige forklaringer innebærer å gjøre rede for hvorfor konkrete eller generelle fenomener og hendelser finner sted og opprettholdes (Tuft, 2020, s.24). I artikkelen «Familierelasjoner under covid-19 pandemien» tar jeg utgangspunkt i en forståelse som erkjenner en sammenheng mellom aktører og sosiale systemer.

Innenfor samfunnsvitenskapen vil det alltid være en teoretisk konflikt om vi skal ta utgangspunkt i et mikro- eller makronivå som det primære analysenivået for å forske på sosiale fenomener (Aakvaag, 2008). Dette innebærer et spørsmål om vi søker etter individualistiske eller holistiske årsakssammenhenger, og om det er aktør eller struktur som har kausal forrang for å forklare sosiale fenomener (Aakvaag, 2008; Tuft, 2020).

Et individualistisk perspektiv innebærer en mikroorientert forståelse, hvor aktøren som handlende og rasjonell er i fokus. En slik forståelse tar utgangspunkt i at endringer i familierelasjoner kan forklares med utgangspunkt i aktørers egenskaper og handlinger

(Tufte, 2020). Et holistisk perspektiv tar utgangspunkt i en makroorientert forståelse av sosiale fenomener, hvor endring oppstår som et resultat av innflytelse fra mønstre i samfunnet og sosiale systemer (Aakvaag, 2008; Tufte, 2020). Med en slik forståelse eksisterer familien objektivt utenfor personlige relasjoner, med en samfunnsfunksjon og blir definert av kontekstuelle faktorer og aktuelle diskurser i sin samtid (Ellingsæter, 2012).

Selv om metodologisk individualisme og holisme kan forstås som metodologiske motpoler, er de fleste teoretikere og samfunnsforskere innenfor samfunnsvitenskapen enig om at det eksisterer både aktør- og strukturforklaringer, men de vektlegges ulikt (Aakvaag, 2008). Jeg tar utgangspunkt i en vitenskapelig posisjon som søker etter å se sammenheng mellom mikro- og makronivåer, eller individualistiske eller holistiske årsaksforklaringer. Det innebærer en anerkjennelse om at sosiale forklaringer har et mikrofundament ved at de viser til handlende og samhandlende agenter, samtidig som jeg anerkjenner at sosiale fenomener og endringer påvirkes av sosiale strukturer, institusjonelle ordner og kulturelle oppfatninger (Tufte, 2020).

Den amerikanske sosiologen, teoretikeren og empiriske forskeren James S. Coleman forsøker å bygge en bro mellom de individualistiske og holistiske posisjonene ved å legge inn relasjoner *mellom* makro- og mikronivå (Coleman, 1998; Tufte, 2020). Han argumenterer for at forhold på makronivå, som samfunnsstrukturer, organisasjoner, kontekst og diskurser setter rammer for sosiale fenomener på mikronivå, som enkeltindividers mulighetsstruktur, meningsdannelse og valgtaking (Tufte, 2020). Sosiale fenomener på mikronivå påvirker igjen hvordan samfunnsstrukturen dannes, ved at gjennom individers handling og prioriteringer skapes konsekvenser på makronivå, som er med på å forme sosiale systemer i form av politiske prioriteringer og diskurser (Coleman, 1987). Mikro- og makronivåer påvirker dermed hverandre gjensidig i en sirkulær forståelse uten et naturlig start- og sluttspunkt.

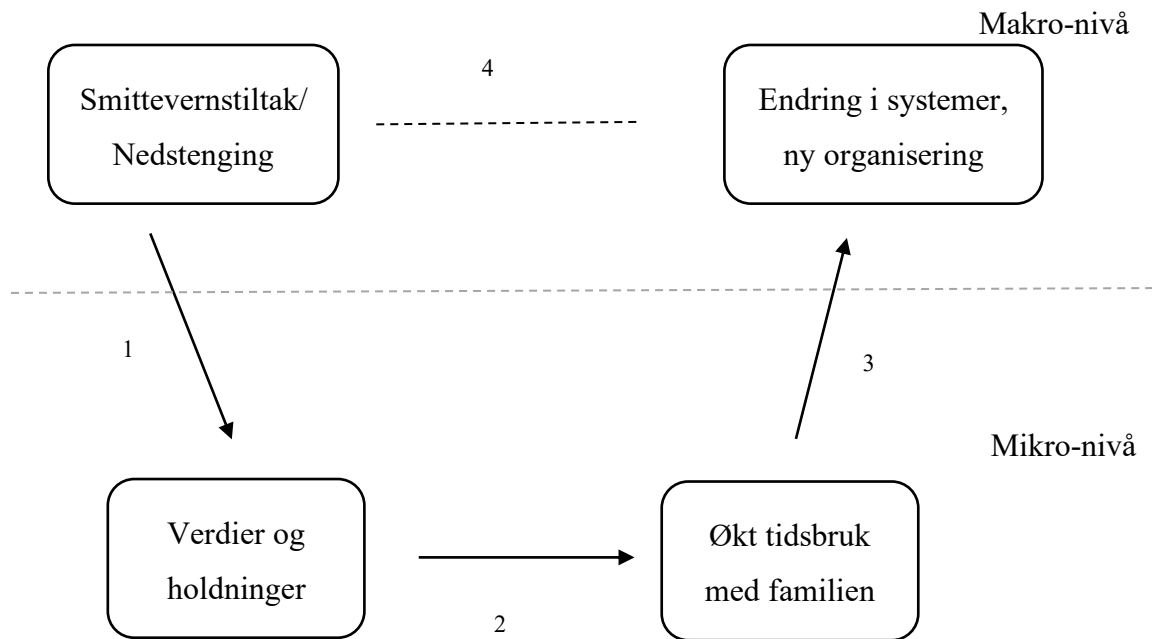
Sosial endring under covid-19 pandemien

Under normaltillstand kjennetegnes det norske samfunnet av et de-familisert velferdsregime, som er karakterisert av en eksplisitt og tydelig familiepolitikk for å minimere individets avhengighet av familien. Det innebærer stat med generøse, omfattende og koordinerte velferdstjenester for barneomsorg som tar sikte på en høy likestilling mellom kjønnene, og

en politisk utforming som er ment for å kunne tilrettelegge for å kombinere familie- og arbeidsliv (Ellingsen et al., 2017; Haukelien & Vike, 2019; Leira, 2017).

Den norske familieorganiseringen kjennetegnes av høy grad av likestilt arbeidsdeling i hjemmet, høy kvinnelig yrkesdeltakelse og likestillingsorienterte kjønnsnormer, hvor toinntektsfamilien med begge foreldre i arbeid er den gjeldene normen (Halrynjo & Lyng, 2017; Leira, 2017). For at toinntektsfamilien skal kunne utføre sin omsorgsfunksjon er den avhengig av institusjoner i samfunnet som påtar seg en del av omsorgsoppgavene som tradisjonelt sett tilhørte familien. Disse sosiale systemene skaper handlingsrommet for hvordan familier kan praktisere en hverdag med omsorgsoppgaver kombinert med arbeid.

For å illustrere hvordan faktorer på makronivå fører til endringer i handling og praksis på mikronivå, vil jeg illustrere dette med bruk av Colemans båt. Modell 1 illustrer hvordan makro-sosiale faktorer fører til endringer i individers verdier og holdninger, som påvirker individers valgtaking og handling. Endring i aktørers handling skaper endring på makronivå ved at det påvirker samfunnssystemer, og gir grunnlag for endring i form av blant annet nye politiske prioriteringer og diskurser (Coleman, 1987; Tufte, 2020). I denne sammenhengen viser smittevernstiltak og nedstenging på makronivå til nye samfunnsstruktur som befolkningen aktivt må forholde seg til. Pil 1 viser hvordan dette har en direkte påvirkning på aktørers verdier, muligheter, interesser, mål og preferanser (Coleman, 1998). Av endring i verdier, muligheter og interesser, følger naturlig endring i aktørers atferd.

Figur 1: Illustrasjon av sosial endring i lys av Colemans båt

Under nedstengingen i forbindelse med covid-19 pandemien ble flere av de institusjoner som avlastet familiens omsorgsfunksjon stengt eller tilbudet ble betydelig redusert (NOU 2022:5). Aktører måtte reorganisere og endre etablerte praksiser for å tilpasse seg endringer på makronivå, i form av restriksjoner og/eller smittevernstiltak. De samfunnsmessige endringene i forbindelse med covid-19 pandemien, som f.eks. hjemmekontor, digital undervisning og oppfordring til sosial isolasjon førte til endring i aktørers muligheter, valgtaking og handling på mikronivå. Mer tid i hjemmet fører til endringer i kommunikasjon- og interaksjonsmønstre mellom aktørene i familiesystemet. Denne endringen påvirker igjen ungdommenes subjektive opplevelse av egne foreldre.

I artikkelen «Familiereelasjoner under covid-19 pandemien» tar jeg utgangspunkt i Coleman (1998) sin forståelse av sosiale fenomener, og ser på endringer i ungdommers opplevelse av egne foreldre i lys av de samfunnsmessige endringene som følge av covid-19 pandemien. Jeg tar utgangspunkt i en forståelse av at konsekvensene av smittevernstiltakene som følge av covid-19 pandemien påvirket familiers handlingsrom gjennom endring i omsorgsfunksjon og samfunnsstruktur, som igjen førte til endringer i relasjonen mellom ungdom og foreldre.

Forholdet mellom mikro- og makronivå er dermed et dynamisk og levende forhold som er gjensidig påvirkende. Endringer i ungdommers opplevelse av egne foreldre er et fenomen på mikronivå, men endring på mikronivå må ses i sammenheng med endringer på makronivå.

Familien som et sosialt system

For å undersøke endringer i sosiale relasjoner som følge av gjensidig påvirkning på mikro- og makronivåer, tar jeg utgangspunkt i en forståelse av familien som et sosialt system. Dette kapittelet vil ikke inneholde en fullverdig utredning av den systemteori eller det systemiske perspektivet, men gir en beskrivelse av forståelsen av endringer i opplevelsen av relasjoner i lys av en systemisk forståelse av familien.

Den systemiske forståelsen bygger på ideen om at sosiale fenomener og endring oppstår *mellom* mennesker, ikke i individet alene. Familier anses som komplekse systemer, som påvirker og påvirkes i et gjensidig sirkulært samspill med sine omgivelser (Dallos & Draper, 2010; Jensen, 2009; Ølgaard, 1991). Disse systemene karakteriseres av sirkulær interaksjon heller enn lineær tenking. Det vil si at kommunikasjon og handlingsmønstre ikke har et naturlig start-, eller slutt punkt, men foregår som en kontinuerlig sirkulær prosess (Jensen, 2009; Johnsen & Torsteinsson, 2012). Sosial endring og fenomener ses i sammenheng med andre parallelle begivenheter; de interagerer med hverandre og er gjensidig påvirkende (Johnsen & Torsteinsson, 2012).

Familien eksisterer ikke i et vakuum, og er i kontinuerlig kontakt med både andre relasjons- og familiesystemer, og institusjonelle og samfunnsmessige systemer på makronivå, som politiske prioriteringer, lover og regler, gjeldende diskurser og samfunnsstrukturer (Johnsen & Torsteinsson, 2012; Jensen, 2009). For å forstå endringer i relasjoner i lys av en systemisk forståelse må vi se på hvordan relasjoner påvirkes av, og påvirker andre deler av systemet, og hvordan endringer i en del av systemet fører til endringer i andre deler av systemet. Endringer forstås i sin kontekst, ikke på grunn av individuelle faktorer alene (Jensen, 2009).

Nedstengingen av samfunnet presenterte en intens periode for familien, med økt stress, bekymringer og sosial isolasjon. Smittevernstiltakene førte til endringer i familiers handlingsrom, men skapte også en delt prosess ved at alle familiemedlemmene måtte

forholde seg til fenomenet samtidig, og ble oppfordret til å begrense sosial kontakt med andre utenforstående. For noen ga dette muligheter til flere positive familieerfaringer, men for familier som allerede opplever individuelle eller relasjonelle vansker, kan det være særlig utfordrende å bli avskåret fra omverden (Lebow, 2020).

Metode og design

I artikkelen «Familierelasjoner under covid-19 pandemien» analyserer jeg to tverrsnittsundersøkelser fra Ung i Oslo 2018 og 2021 for å undersøke om det har vært en endring i ungdommenes opplevelse av sine foreldre fra 2018 til under covid-19 pandemien. Jeg har valgt å bruke gjentatte tverrsnittdesign som metode for å analysere ungdommenes rapportering under normaltilstand i 2018, og ved unntakstilstand under covid-19 pandemien i 2021. Selv om det vil være forskjellige ungdommer som svarer, vil det demografiske bildet av ungdomspopulasjonen være relativt likt i begge undersøkelsene. I artikkelen presenterer jeg seks tabeller for å svare på min problemstilling.

Min analysestrategi er inspirert av, og kan ligne på teknikken «Differences-in-Differences» for eksperimentelle forskningsdesign. Differences-in-Differences blir brukt for å observere effekten av en behandling på en gitt gruppe over tid, sammenliknet med en kontrollgruppe uten gitt behandling (Angrist & Pischke, 2009). Metoden innebærer gjentatte observasjoner av to grupper; behandlingsgruppe og kontrollgruppe. For å kunne se effekten av gitt behandling sammenliknes behandlingsgruppen med kontrollgruppen (ibid). I min studie vil 2018 kunne fungere som en kontrollgruppe, mens perioden 2021 «behandlingsgruppen», for å se effekt av Covid-19 pandemien på ungdommenes opplevelse av egne foreldre.

Selv om analysestrategien i min artikkel kan minne om Differences-in-Differences, er det noen vesentlige forskjeller. For det første vil underliggende trender og andre samfunnsmessige endringer uavhengig av covid-19 pandemien, samt generelle bevegelser i samfunnet bety at naturlige endringer ville ha oppstått uavhengig av covid-19 pandemien. For det andre ser vi ved tidligere Ung i Oslo undersøkelser at grad av fornøydhet med foreldre har variert også i tidligere år, og at vi derfor ikke kan ta utgangspunkt i ungdommenes rapportering fra 2018 alene for å identifisere effekten av covid-19.

Ungdommene var mer fornøyde med sine foreldre i 2015 enn de var i 2012, men at de var mindre fornøyde i 2018 enn de var i 2015 (Bakken, 2018). Jeg ønsker likevel å trekke frem analysestrategien da den har vært til inspirasjon for min studie.

Ungdata 2018 og 2021

Datasettet jeg har brukt i mine analyser er råmateriale fra Ung i Oslo undersøkelsene, hvor jeg har hatt tilgang til et begrenset antall med variabler. Ung i Oslo tar utgangspunkt i Ungdata sin grunnmodul, og inkluderer i tillegg enkelte spørsmål som Oslo kommune har ønsket mer detaljert informasjon om (Bakken & Osnes, 2021). Spørreskjemaet revideres med jevne mellomrom for å sikre kvalitet og relevans. For å sikre sammenliknbarhet over tid, har likevel de fleste spørsmålene vært med i den obligatoriske delen av Ungdata siden 2010 (Bakken, 2021).

Ungdata har et tverrsnittdesign, hvor forskere ved OsloMet samler inn data fra ungdoms- og videregående elever gjennom digitale spørreundersøkelser. Undersøkelsene er gjennomført i regi av Ungdata og forskningsinstituttet NOVA, i samarbeid med Oslo kommune, Velferdsetaten, det regionale kompetansesenteret for rusfeltet og Byrådsavdelingen for eldre, helse og arbeid (Bakken, 2018; Bakken & Osnes, 2021). Ungdata er finansiert over statsbudsjettet gjennom tilskudd fra Helsedirektoratet. Alle svar fra ungdommer som har deltatt i Ungdata-undersøkelsene er samlet i en felles nasjonal database hvor NOVA og OsloMet har forvaltningsansvar (Bakken, 2021). NOVA er ikke ansvarlig for mine analyser eller fortolkninger av resultatene.

Etter å ha signert utleveringsavtale med Ung i Oslo, fikk jeg tilgang til en passordbeskyttet begrenset datafil med et utvalg variabler til bruk i mitt masterprosjekt. Datasettet ble lastet inn i dataanalyseprogrammet Jamovi. Vilårene for utleveringsavtalen har blitt fulgt.

Datamaterialet har blitt oppbevart på et passordbeskyttet område, og det er kun jeg og min veileder som har hatt tilgang på datamaterialet. Datamaterialet jeg har fått utlevert har ikke blitt misbrukt.

Variabler

I mine analyser bruker jeg «grad av fornøydhhet med foreldre» som avhengig variabel for å undersøke om ungdommenes opplevelse av egne foreldre har endret seg fra 2018 til under covid-19 pandemien. Mine uavhengige variabler inkluderer en dikotom variabel som plukker opp endringene fra 2018 til 2021, og en som forteller om ungdommen bor i bydelene i ytre øst eller øvrige Oslo. Jeg har inkludert en dikotom variabel som viser om ungdommen er gutt eller jente, og en som viser om ungdommen går på ungdomsskolen eller videregående.

Jeg har inkludert en tredelt skalert variabel for sosioøkonomisk status (SØS), etter «lav, middels og høy» SØS. Variabelen er utarbeidet av NOVA for å reflektere hvor stor tilgang den enkelte har på økonomiske, kulturelle og sosiale ressurser (Bakken et al., 2016).

I tillegg inkluderer jeg to kontrollvariabler for ungdommenes psykiske helse. Studier viser at de unges mentale helse har blitt verre de senere årene (Sletten, 2017). Dette vil kunne ha betydning for ungdommenes forhold til sine foreldre, og dermed at endringen i opplevelsen av egne foreldre kan være påvirket av dette. Ved å inkludere disse begrenser jeg muligheten for uavdekkede spuriøse sammenhenger (Johannessen et al., 2016).

I studiets tidlige fase prøvde jeg meg frem med andre variabler. Jeg ønsket blant annet å trekke frem betydning av konfliktnivået i familien for opplevelsen av egne foreldre. Jeg fant at flere av spørsmålene som ble stilt i Ungdataundersøkelsen i 2018 ikke samsvarte med spørsmålene som ble stilt i 2021. To av disse spørsmålene var; «jeg kranbler ofte med foreldrene mine» og «det er ofte kranbling mellom de voksne i min familie». Videre prøvde jeg meg frem med variabler knyttet til familiens økonomiske situasjon, her «mine foreldre har nesten ikke penger til å betale for det nødvendigste» og «mine foreldre mangler penger til å betale for ulike fritidsaktiviteter som jeg gjerne ønsker å delta i». Jeg valgte å ekskludere disse da jeg kom frem til at de ikke var særlig relevante for min problemstilling, og at variabelen for SØS var dekkende for å undersøke betydningen av familiens ressurser.

Forskningsetikk

Selv om forskning på barn og unges livskvalitet og utvikling er både viktig og nødvendig, skal det tas spesielle hensyn når vi forsker på og med barn (Backe-Hansen & Frønes, 2012). Dette

innebærer her at undersøkelsene og formuleringene generelt må være tilpasset ungdommers utviklings- og forståelsesnivå, samt deres evne til å reflektere over egen situasjon (Backe-Hansen & Frønes, 2012). Forskningsinstituttet NOVA har det overordnede ansvaret for å sikre at datainnsamlingen ved Ungdataundersøkelsene foregår i tråd med lover, regler og forskningsetiske retningslinjer, samt det faglige og tekniske ansvaret for undersøkelsene (Bakken, 2018; Bakken & Osnes, 2021).

Ungdataundersøkelsene blir utført i skoletiden, og skal gjennomføres med tilsyn av en voksen tilstede. Det er frivillig for elevene å delta, og både elevene og foresatte mottar informasjon om formål og gjennomføring av undersøkelsen på forhånd (Ungdata, u.å.a). Selv om undersøkelsene er frivillig kan vi ikke utelukke at noen av deltakerne har opplevd press om å delta, eller har hatt vanskeligheter med å gi beskjed dersom de ikke ønsker. Det kan heller ikke garanteres for at noen ungdommer har svart usant i frykt for om medelever eller lærere skulle se svarene. For å påse at personvernet blir ivaretatt og elevene får god informasjon om mulighetene til å trekke seg eller hoppe over spørsmål, har Ungdata utarbeidet en instruks for lærere tilstede i klasserommet, for hvordan å ivareta personvern og forskningsetiske retningslinjer ved gjennomføring av undersøkelsen (Ungdata, u.å.b).

I min studie er deltakerne anonymisert og ikke identifiserbare i hverken datamaterialet eller i resultatene. Jeg har gjort meg tanker om forskningen kan ha negative konsekvenser for en allerede utsatt gruppe ved å undersøke utvalgte bydeler og grader av sosioøkonomisk status. Jeg mener likevel at forskning på familieforhold for disse gruppene er viktig og høyst aktuelt da det ble oppdaget at nedstengingen gikk hardest utover allerede utsatte barn og unge, og sosioøkonomisk status har betydning for omsorgssituasjon og foreldrepraksis (Bufdir, 2020; Burrell et al., 2017; Costello et al., 2003).

Denne studien er meldt inn til NSD ved at den faller inn under OsloMet sin NSD-melding ved søknad om datamaterialet fra Ungdata.

Styrker og begrensninger ved studien

Alle resultater fra Ung i Oslo basert på ungdommenes selvrapporing. Dette er en styrke for å få oversikt over ungdommenes egen opplevelse, men samtidig vil det alltid hefte en

viss usikkerhet knyttet til slike undersøkelser. Dette spesielt med tanke på om undersøkelsen fanger opp det ungdommene interesserer seg for, om de forstår spørsmålet som stilles og om de svarer sant. Selv om 97% av ungdommene svarer at de har svart ærlig på undersøkelsen, kan vi ikke med absolutt sikkerhet si at de har svart ærlig på dette spørsmålet heller (Bakken, 2021; Bakken & Osnes, 2021). Ungdommene kan også misforstå hva som blir spurt om, eller de kan oppfatte spørsmålet på ulike måter. Et eksempel på dette kan være at ungdommer har ulik oppfatning av hva som defineres som «fornøyd».

En vesentlig styrke ved denne studien er at den er populasjonsbasert med ungdommer fra ungdoms- og videregående skoler i Oslo. Undersøkelsene har høy svarprosent, og resultatene kan derfor være generaliserbare for ungdomspopulasjonen i Oslo (Johannessen et al., 2016). Samtidig vil det, i likhet med majoriteten av forskning innenfor sosialfag, ikke være mulig å trekke konklusjoner om kausalitet fra min studie (ibid). Vi kan ikke konkludere med en allmenn lov om at en pandemi fører til at ungdommer blir mer fornøyd med sine foreldre, uavhengig av mine resultater. Det vil alltid være flere ulike bakenforliggende faktorer som påvirker resultatene, og det vil alltid eksistere individuelle forskjeller som ikke mine analyser plukker opp. R^2 viser i hvilken grad de ulike analysene kan gjøre rede for variasjonen i min avhengige variabel «grad av fornøydhet med foreldre», og er i denne studien gjennomgående lav (Thrane, 2017). Det eksisterer derfor flere bakenforliggende faktorer med betydning for variasjonen som ikke belyses i mine analyser (Thrane, 2019).

Videre ønsker jeg å trekke frem at mine regresjonsanalyser ikke speiler de ungdommene som har opplevd en negativ endring i grad av fornøydhet med foreldre. Slik vi kan se i artikkelens tabell 2, «fordeling på avhengig variabel», ligger definitivt tyngden på «svært fornøyd» og «litt fornøyd». Når fordelingen er såpass skeivfordelt og gjennomsnittet ligger så høyt, vil ikke mine regresjonsanalyser egne seg for å plukke opp de respondentene som ikke har den samme erfaringen som gjennomsnittet (Thrane, 2017). Det er ikke nødvendigvis lett å identifisere disse gruppene, og mine analyser tyder på at det er behov for å bruke en mer skjønnsbasert tilnærming i utvalget for å finne dem.

Artikkelens funn

Formålet med artikkelen «Familielasjoner under covid-19 pandemien» har vært å undersøke om ungdommenes opplevelse av egne foreldre har endret seg fra 2018 til under covid-19 pandemien. Jeg har sammenliknet ungdommenes svar fra under pandemien (2021) med «normaltilstand» (2018), og undersøkt om endringen var annerledes for ungdommer bosatt i bydelene i ytre øst, og for ungdommer med lav sosioøkonomisk status.

Mine analyser viser at Osloungdommene, inkludert alle gruppene av sosioøkonomisk status rapporterte om en signifikant høyere grad av fornøydhet med foreldrene sine under covid-19 pandemien i 2021 sammenliknet med 2018, men at økningen er beskjeden. Vi kan derfor konkludere med at ungdommene har hatt en positiv endring i opplevelsen av sine foreldre fra 2018 til under covid-19 pandemien. Endringen fra 2018 til 2021 er signifikant størst for ungdommer med lav sosioøkonomisk status, for gutter, og for ungdomsskoleelever.

I mine regresjonsanalyser er R^2 mellom >0.01 - 0.10 , som vil si at analysene forklarer mellom $>0.01\%$ – 10% av variasjonen i grad av fornøydhet med foreldre. Selv om R^2 ikke er et mål på forklart endring fra 2018 til 2021, forteller den at mye av variasjonen i grad av fornøydhet ikke blir forklart i min studie (Thrane, 2017).

Analysene viser at endringen fra 2018 til 2021 for ungdommene i bydelene i ytre øst ikke er signifikante. Resultatene viser derfor ikke noen reell statistisk forskjell fra 2018 til 2021, og vi kan ikke konkludere med at endringen var større eller mindre for ungdommene i bydel ytre øst sammenliknet med øvrige Oslo.

Diskusjon og oppsummering

Med utgangspunkt i en forståelse av familien som et system, vil en endring eller belastning hos en av familiemedlemmene påvirke både systemet som en helhet, og de ulike delene innad i systemet (Jensen, 2009). Store endringer i samfunnsstrukturen på makronivå fører til endringer i aktørers mulighetsrom, mellommenneskelig kontakt og relasjoner på mikronivå.

Til tross for flere indikasjoner fra både internasjonal og nordisk forskning på negative konsekvenser av smittevernstiltakene for familier, viser mine analyser en positiv endring i

ungdommers opplevelse av egne foreldre fra 2018 til 2021. Dette funnet samsvarer med studier som peker på økt positiv tidsbruk sammen, økt kjennskap og kontakt mellom foreldre og barn i hjemmet, og mer ansikt-til-ansikt kontakt under Covid-19 pandemien (Bakken et al., 2020; Branquinho et al., 2020; Cassinat et al., 2021; von Soest et al., 2020;). Det er nærliggende å tro at flere familier opplevde en hverdag med færre typiske konflikt- og grensestestingssituasjoner, som f.eks. innetider, morgenstress og tidsklemme, samt en reduksjon i foreldres bekymring for ungdommenes aktiviteter utenfor hjemmet.

En positiv endring i opplevelsen av egne foreldre sine under covid-19 pandemien er et interessant funn da smittevernstiltakene som ble iverksatt skapte stor bekymring for barn og unges tilværelse og trivsel og flere studier viser til økt omfang av vold, konflikter, stress, omsorgsbelastning, og negative foreldrepraksiser i denne perioden (Augusti & Hafstad, 2020; Bufdir, 2020; Emandi et al., 2021). Med bakgrunn i forskning på familier under covid-19 pandemien, er det nærliggende å tro at mange ungdommer opplevde perioden med økt tidsbruk i hjemmet som særlig belastende, og at et mindretall derfor fikk det verre uten at de blir representert i mine analyser (Augusti & Hafstad, 2020; Emandi et al., 2021). Min studie sier lite om hva faktisk som ligger bak endringen i opplevelsen av foreldre, og selv om det er sannsynlig at periodens særpreg har hatt en påvirkning, viser forskning at ulike samfunnsgrupper har opplevd belastningen av smittevernstiltakene og konsekvensene av covid-19 pandemien forskjellig (Bakken et al., 2020).

Implikasjoner for endret praksis

Under covid-19 pandemien ble flere av at institusjonene og tilbudene som under normaltilstand avlaster familiens omsorgsfunksjon ble stengt eller betydelig redusert, og omsorgsoppgavene ble «tilbakeført» til familien. Mange familier opplevde økt stress og belastning som følge av disse endringene, med mangel på barnepass og økt tilstedeværelse i hjemmet med dårlig hverdagsorganisering og mer bråk og uro (Calarco et al., 2020). Samtidig ser vi også at mange arbeidstakere med omsorgsoppgaver knyttet til barn og familie opplevde muligheten for hjemmekontor som et gode for å effektivt kunne kombinere arbeid- og familieliv, og som noe de ønsket å fortsette med også etter covid-19 pandemien (Ingelsrud, et al., 2022).

Ifølge Coleman (1998) vil aktørers handlinger og valgtaking på mikronivå ha konsekvenser for sosiale systemer på makronivå, som igjen har konsekvenser på mikronivå i et gjensidig sirkulært påvirkningsforhold. I etterkant av covid-19 pandemien har både det norske og internasjonale arbeidslivet måtte endre seg for å imøtekomme arbeidstakeres nye holdninger, verdier og uttrykte behov ved å tilrettelegge for muligheten for hjemmekontor (Akademikerne, 2022). En konsekvens av positive erfaringer med hjemmekontor under covid-19 pandemien, er at bruken av hjemmekontor har akselerert også etter gjenåpningen av samfunnet (Ingelsrud, et al., 2022). Også selve samfunnsdiskursen om forholdet mellom arbeid og hjem har endret seg, og nye politiske retningslinjer og forskrifter for å regulere denne endringen i arbeidslivet har sett dagens lys (se bl.a.; Arbeids- og inkluderingsdepartementet, 2022; Ingelsrud & Bernstrøm, 2021).

I sammenheng med mine analyser, kan det tolkes som at økt tidsbruk i hjemmet for mange har gitt positive effekter på familierelasjoner, samtidig som at flere har erfart at hjemmekontor er et gode for å effektivt kunne kombinere familiens omsorgsfunksjon med arbeidslivet. Det kan tenkes at mange opplever at hjemmekontor bidrar til færre stress- og konfliktsituasjoner i hverdagen, samt økt positiv tidsbruk med familien som har betydning for kvaliteten på familierelasjonene. Resultatet av erfaringen med familieorganiseringen under covid-19 pandemien er en endring i familiepraksis og organisering i form av økt bruk av hjemmekontor og en ny diskurs om forholdet mellom arbeid og hjem. Denne endringen er et eksempel som illustrerer det gjensidige forholdet mellom mikro- og makronivåer for å forklare sosiale fenomener og endring.

Konklusjon

Osloungdommene, inkludert alle grupper av sosioøkonomisk status, hadde en positiv endring i opplevelsen av sine foreldre fra 2018 til under covid-19 pandemien i 2021. Jeg har brukt Coleman (1998) sin forståelse av forholdet mellom mikro- og makroforklaringer for å se endring i relasjonen mellom ungdom og foreldre i lys av institusjonelle endringer, og endringer i familiepraksis som følge av covid-19 pandemien. De fleste av oss har nå gått

tilbake til normaltilstand, men noen praksiser som f.eks. hjemmekontor har vi tatt med oss videre.

Oppsummert tyder resultatene i denne studien på at til tross for flere negative konsekvenser av smittevernstiltak og nedstenging, rapporterer ungdommer i Oslo om en positiv endring i opplevelsen av egne foreldre fra 2018 til 2021. Det er fremdeles mye uklart i hva som ligger bak denne endringer, som indikerer at det vil være hensiktsmessig å gå grundigere inn i hva som har betydning for at ungdommene er fornøyde med sine foreldre. Det kan tenkes at ungdommene hadde andre forventninger til sine foreldre under covid-19 pandemien enn de har ved normaltilstand, og det kan tenkes at økt positiv tidsbruk sammen har betydning. Videre vil det være viktig å se på ungdommenes rapporteringer i de neste Ung i Oslo undersøkelsene, for å undersøke om økningen i bruk av hjemmekontor og dermed tid i hjemmet har betydning for ungdommenes opplevelse av egne foreldre.

Bibliografi

- Aakvaag, G. C. (2008). *Moderne sosiologisk teori*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Akademikerne. (2022, 03. oktober). *Arbeidstakere ønsker mer fleksibilitet*. Lest 09.05.2023 fra: <https://akademikerne.no/2022/arbeidstakere-onsker-mer-fleksibilitet>
- Angrist, J. D. & Pischke, J-S. (2009). *Mostly Harmless Econometrics - An Empiricist's Companion*. Princeton, USA: Princeton University Press
- Arbeids- og inkluderingsdepartementet. (2022). *Forskrift om endring i forskrift 5. juli 2002 nr. 715 om arbeid som utføres i arbeidstakers hjem*. (FOR-2022-03-18-409). Fastsett som forskrift ved kongelig resolusjon 18. mars 2022. Hentet fra: <https://lovdata.no/LTI/forskrift/2022-03-18-409>
- Augusti, E. M. & Hafstad, G. S. (2020). *Barn, ungdom og koronakrisen - en landsomfattende undersøkelse av vold, overgrep og psykisk helse blant ungdom i Norge våren 2020* (NKVTS Rapport nr. 2/2020). Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. Hentet fra: <https://www.nkvts.no/rapport/barn-ungdom-og-koronakrisen-en-landsovmfattende-undersokelse-av-vold-overgrep-og-psykisk-helse-blant-ungdom-i-norge-varen-2020-delrapport-1-av-3/>
- Backe-Hansen, E. & Frønes, I. (2012). Innledning: Hvordan forske på og med barn og unge? I E. Backe-Hansen. & I. Frønes (red.). *Metoder og perspektiver i barne- og ungdomsforskning* (s.11-57). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Bakken, A. (2018). *Ung i Oslo 2018* (NOVA rapport 6/18). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA). Hentet fra: <https://hdl.handle.net/20.500.12199/5133>
- Bakken, A. (2021). *Ungdata 2021. Nasjonale resultater* (NOVA rapport 8/21). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA). Hentet fra: <https://hdl.handle.net/11250/2767874>
- Bakken, A., & Osnes, S. M. (2021). *Ung i Oslo 2021. Ungdomsskolen og videregående skole*. (NOVA rapport 9/21). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring

(NOVA). Hentet fra:

<https://hdl.handle.net/11250/2783761>

Bakken, A., Frøyland, L. R. & Sletten, M. A. (2016). *Sosiale forskjeller i unges liv - Hva sier ungdomsundersøkelsene* (NOVA rapport 3/16). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA). Hentet fra:

<https://hdl.handle.net/20.500.12199/5103>

Bakken, A., Pedersen, W., von Soest, T., & Sletten, M. A. (2020). *Oslo-ungdom i koronatiden - En studie av ungdom under covid 19-pandemien* (Nova rapport 12/20). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA). Hentet fra:

<https://hdl.handle.net/20.500.12199/4221>

Behar-Zusman, V., Chavez, J. V., & Gattamorta, K. (2020). Developing a Measure of the Impact of COVID-19. *Family Process* 59(3), 1045-1059.

<https://doi.org/10.1111/famp.12579>

Branquinho, C., Kelly, C., Arevalo, L. C., Santos, A. & de Matos, M. G. (2020). "Hey, we also have something to say": A qualitative study of Portuguese adolescents' and young people's experiences under COVID-19. *Journal of Community Psychology* 48(8), 2740-2752.

<https://doi.org/10.1002/jcop.22453>

Bufdir. (2020b). *Statusrapport 10 - Barn og unges tjenestetilbud under covid-19 pandemien*. Barne-, ungdoms og familiedirektoratet: Koordineringsgruppe for tilbudet til sårbare barn og unge under covid-19 pandemien. Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/utsatte-barn-og-unges-tjenestetilbud-under-covid-19-pandemien/id2831843/>

Burrell, L. V., Puzo, Q., Mehlum, L., & Qin, P. (2017). Betydningen av sosiale forhold for mental helse og selvmordsatferd. *Suicidologi* 22(3), 4-11.

<https://doi.org/10.5617/suicidologi.5876>

Bydelsfakta. (2023, sist oppdatert 13. april 2023). *Levekårsindikatorer*. Oslo kommune. Hentet 14. april 2023, fra:

<https://bydelsfakta.oslo.kommune.no/bydel/09-10-11-12/levekaar/>

Calarco, J. M., Anderson, E., Meanwell, E., & Knopf, A. (2020). "Let's Not Pretend It's Fun": How COVID-19-Related School and Childcare Closures are Damaging Mothers' Well-Being. *PrePrint*.

<http://doi.org/10.31235/osf.io/jyvk4>

Cassinat, J. R., Whiteman, S. D., Serang, S., Dotterer, A. M., Mustillo, S. A., Maggs, J. L. & Kelly, B. C. (2021). Changes in Family Chaos and Family Relationships During the COVID-19 Pandemic: Evidence From a Longitudinal Study. *American Psychological Association* 57(10), 1596-1610.

<https://doi.org/10.1037/dev0001217>

Coleman, J. S. (1987). Microfoundations and macrosocial behavior. I J. C. Alexander, B. Giesen, R. Münch, & N. J. Smelser, *The Micro-Macro Link* (s. 153-173). Berkeley, CA: University of California Press.

Coleman, J. S. (1998). *Foundations of Social Theory*. Cambridge: The Belknap Press.

Conger, R. D., & Conger, K. J. (2002). Resilience in Midwestern Families: Selected Findings from the First Decade of a Prospective, Longitudinal Study. *Journal of Marriage and Family* 64(2), 361-373.

<https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2002.00361.x>

Costello, E. J., Compton, S. N., Keeler, G., & Angold, A. (2003). Relationships between poverty and psychopathology: a natural experiment. *Journal of the American Medical Association* 290(15), 2023-2029.

<http://doi.org/10.1001/jama.290.15.2023>

Daks, J. S., Peltz, J. S., & Rogge, R. D. (2020). Psychological flexibility and inflexibility as sources of resiliency and risk during a pandemic: Modeling the cascade of COVID-19 stress on family systems with a contextual behavioral science lens. *Journal of Contextual Behavioral Science* (vol. 18), 16-27.

<https://doi.org/10.1016/j.jcbs.2020.08.003>

Dale, M. T. G., Aakvaag, H. F., Strøm, I. F., Augusti, E-M. & Skauge, A. D. (2023). *Omfang av vold og overgrep i den norske befolkningen* (NKVTS rapport 1/2023). Nasjonalt kunnskapscenter om vold og traumatisk stress. Hentet fra:

<https://www.nkvts.no/rapport/omfang-av-vold-og-overgrep-i-den-norske-befolkningen/>

Dallos, R. & Draper, R. (2010). *Familieterapi – Systemisk teori og praksis*. København: Hans Reitzels forlag.

de Flon, H. (2019). Hva er familieterapi? I L. Lorås & O. Ness (red.), *Håndbok i familieterapi* (s. 15-24). Bergen: Fagbokforlaget.

Ellingsen, I. T., Studsrød, I., & Jensen, I. B. (2017). Norsk familiepolitikk og sosialarbeideres familieforståelse. I I. Studsrød, & S. Tuastad (red.), *Barneomsorg på norsk - i samspill og spenning mellom hjem og stat* (s. 21-39). Oslo: Universitetsforlaget.

Ellingsæter, A. L. (2012). Innledning: Velferdsstatens familier. I A. L. Ellingsæter & K. Wideberg (red.), *Velferdsstatens familier – nye sosiologiske perspektiver* (s. 13-25). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Emandi, R., Encarnacion, J., Seck, P., & Tabaco, R. J. (2021). *Measuring the shadow pandemic: Violence against women during covid-19*. New York: UN Women. Hentet fra: <https://data.unwomen.org/publications/vaw-rga>

Forbes, M. K., & Krueger, R. F. (2019). The Great Recession and Mental Health in the United States. *Clinical Psychological Science*, 7(5). 900-913.
<https://doi.org/10.1177/2167702619859337>

Halrynjo, S. & Lyng, S. T. (2017). Fars forskjøpsrett - mors vikeplikt? Karriere, kjønn og omsorgsansvar i eliteprofesjoner. *Tidsskrift for samfunnsforskning* 51(2). 249-280.
<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-291X-2010-02-0>

Haukelien, H. & Vike, H. (2019). Velferd. I E. Brodtkorb & M. Rugkåsa (red.), *Mellom mennesker og samfunn – sosiologi og sosialantropologi for helse- og sosialprofesjonene* (3. utg., s. 123-168). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Helsedirektoratet (2021). Sektorrapport om folkehelse 2021 [nettdokument]. Oslo: Helsedirektoratet (sist faglig oppdatert 20. oktober 2021, lest 16. april 2023). Hentet fra:
<https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/sektorrapport-om-folkehelse>

- Idunn. (u.å.). *Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning*. Lest 10. april 2023, fra:
<https://www.idunn.no/page/ntu/about>
- Ingelsrud, M. H., & Bernstrøm, V. H. (2021). *Hjemmekontor: Utbredelse og sentrale kjennetegn våren 2021*. Oslo: Arbeidsforskningsinstituttet AFI. Hentet fra:
<https://hdl.handle.net/11250/2756692>
- Ingelsrud, M. H., Aksnes, S. Y., Bernstrøm, V. H., Egeland, C., Hanse, P. B., Pedersen, E., Underthun, A., Weitzenboeck, E. M. (2022). *Hjemme-Borte-Uavgjort, hjemmekontor og annet fjernarbeid: Kartlegging av omfang, utviklingstrekk og konsekvenser*. Oslo: Arbeidsforskningsinstituttet AFI og handelshøyskolen ved OSLOMET. Hentet fra:
<https://hdl.handle.net/11250/2992422>
- Jensen, P. (2009). *Ansikt til ansikt - kommunikasjons- og familieperspektiver i helse- og sosialarbeid* (2.utg). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Johannessen, A., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5.utg). Oslo: Abstrakt forlag.
- Johnsen, A. & Torsteinsson, V. E. (2012). *Lærebok i familierapi*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kvello, Ø. (2015). *Barn i risiko – skadelige omsorgssituasjoner* (2.utg). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Lebow, J. L. (2020). COVID-19, Families, and Family Therapy: Shining light into the darkness. *Family Process* 59(3). 825-831.
<http://doi.org/10.1111/famp.12590>
- Leira, A. (2012). Omsorgens institusjoner, omsorgens kjønn. I A. L. Ellingsæter, & K. Wideberg (red.), *Velferdsstatens familier - nye sosiologiske perspektiver* (s. 76-96). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Norvoll, R. (2019). Makt og avmakt. I E. Brodtkorb & M. Rugkåsa (red.), *Mellom mennesker og samfunn – sosiologi og sosialantropologi for helse- og sosialprofesjonene* (3.utg., s.63-96). Oslo: Gyldendal Akademisk.

- NOU:2021:6. (2021). *Myndighetenes håndtering av koronapandemien - Rapport fra Koronakommisjonen*. Oslo: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon.
Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2021-6/id2844388/>
- NOU:2022:5. (2022) - *Myndighetenes håndtering av koronapandemien del 2 – Rapport fra Koronakommisjonen*. Oslo: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon.
Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2022-5/id2910055/>
- Orthner, D. K., Jones-Sanpei, H., & Williamson, S. (2004). The Resilience and Strengths of Low-Income Families. *Family Relations* 53(2). 159-167.
<https://doi.org/10.1111/j.0022-2445.2004.00006.x>
- Sletten, M. (2017). Psykiske plager blant ungdom: sosiale forskjeller og historien om de flinke pikene. I Bufdir (utgiver), *Oppvekstrapporten 2017: Økte forskjeller – gjør det noe?* (s.125-147). Oslo: Barne-, ungdoms - og familiedirektoratet. Hentet fra:
<https://hdl.handle.net/10642/2997>
- Solheim, J. (2012). Den nordvesteuropiske modellen – Familie og hushold i historisk og komparativt perspektiv. I A. L. Ellingsæter & K. Widerberg (red.), *Velferdsstatens familier - nye sosiologiske perspektiver* (s. 39-54). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Støren, K. S., & Rønning, E. (2021). *Livskvalitet i Norge 2021* (Rapport 2021/27). Statistisk sentralbyrå. Hentet fra:
<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekar/artikler/livskvalitet-i-norge-2021>
- Thrane, C. (2017). *Regresjonsanalyse - En praktisk tilnærming*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Thrane, C. (2019). *Kvantitativ metode - en praktisk tilnærming*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Tufte, P. A. (2020). Kausalitet i et vitenskapsteoretisk perspektiv. I D. Jensen, M. Kjørstad, S. Seim & P. A. Tufte (red.), *Vitenskapsteori for sosial- og helsefag* (s. 24-34). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Ungdata. (u.å.a). *Informasjon til foresatte og elever*. Hentet 04.05.2023 fra:
<https://www.ungdata.no/informasjon-til-ungdom-og-foresatte/>

Ungdata. (u.å.b). *Gjennomføring på skulane*. Hentet 04.05.2023 fra:

<https://www.ungdata.no/gjennomforing-pa-skulane/>

von Soest, T., Bakken, A., Pedersen, W., & Sletten, M. A. (2020, Juni). Livstilfredshet blant ungdom før og under covid-19-pandemien . *Tidsskriftet den norske legeforening, utgave 10*.

<http://doi.org/10.4045/tidsskr.20.0437>

Ølgaard, B. (1991). *Kommunikation og økomentale systemer - ifølge Gregory Bateson* (2.utg.). København: Akademisk Forlag.

Artikkel:

Antall ord: 7254.

Familierelasjoner under covid-19 pandemien

En kvantitativ studie om Osloungdommers endring i opplevelsen av sine foreldre som følge av covid-19 pandemien

Family relationship during the covid-19 pandemic

A quantitative study on Oslo youth's changes in experiences of their parents as a result of the covid-19 pandemic

Sammendrag:

Studien undersøker om ungdoms- og videregående elever i Oslo sin opplevelse av egne foreldre har endret seg fra 2018 til under covid-19 pandemien i 2021, og om dette har vært verre for ungdommer fra bydelene i ytre øst og ungdommer med lav sosioøkonomisk status. I artikkelen brukes kvantitative data fra Oslo kommune sin Ungdataundersøkelse «Ung i Oslo» i 2018 og 2021, utarbeidet av Velferdsforskningsinstituttet NOVA. Gjennom statistiske analyser viser denne studien at ungdommer i Oslo rapporterer om en signifikant positiv endring i opplevelsen av sine foreldre under covid-19 pandemien sammenliknet med 2018. Dette til tross for flere indikasjoner fra både internasjonal og nordisk forskning på negative konsekvenser av smittevernstiltakene for familier under covid-19 pandemien. Den positive endringen i opplevelsen av sine foreldre gjelder for både ungdommer med lav, middels og høy sosioøkonomisk status, men endringen er ikke signifikant for ungdommene fra bydelene i ytre øst. Disse funnene brukes i en diskusjon av resultatene i lys av eksisterende forskning på familier under covid-19 pandemien, samt hvordan økt tidsbruk i hjemmet kan bidra til positive familieerfaringer og endringer i ungdommers opplevelse av egne foreldre.

Nøkkelord: Familierelasjoner, ungdommer, covid-19, nedstenging, Oslo

Abstract:

This article examines whether junior and senior high school students in Oslo's satisfaction with their parents has changed from 2018 to during the covid-19 pandemic in 2021. Further, the article examines whether this change has been worse for adolescents from the districts in outer east of Oslo and adolescents with a low socio-economic status. The article uses quantitative data from “Ung i Oslo” 2018 and 2021, by NOVA. Through statistical analysis, this study shows that adolescents in Oslo report significant positive changes in their satisfaction with their parents during the covid-19 pandemic in 2021 compared to 2018. This despite several indications from international and Nordic research about how covid-19 related infection control measures have had a negative effect on families. The positive change in the experience of their parents applies to all groups of socio-economic status, but the change is not significant for the adolescents from the districts in the outer east of Oslo. These findings are discussed in light of pre-existing research about the effects of covid-19, as well as how increased time spent at home can contribute to positive family experiences, and changes in young people's satisfaction with their own parents.

Keywords: Family relationships, adolescents, covid-19, lockdown, Oslo.

Introduksjon

I januar 2020 uttrykte for første gang verdens helseorganisasjon (WHO) bekymring for den hurtige spredningen av det svært smittsomme covid-19 viruset. I februar 2020 ble det første smittetilfellet i Norge bekreftet, og smitten spredte seg raskt i befolkningen. For å bremse spredningen av viruset, ble det iverksatt flere og tidvis svært inngripende smittevernstiltak. Tiltakene innebar blant annet oppfordring til å holde seg hjemme og unngå fysisk kontakt med andre, stengte butikker og institusjoner, påbud om hjemmekontor, og digital undervisning. I Norge, og spesielt i Oslo, ble store deler av samfunnet nedstengt over lengre perioder (NOU 2021:6).

For ungdommer ble en periode med utforskning og identitetssøkning byttet ut med digital undervisning og oppfordring om å være hjemme. Ungdomstiden kjennetegnes av en prosess hvor man går fra å være et barn til å finne sin egen identitet og sin egen vei i verden (Jones, 2011). Mange foreldre opplever ungdomsperioden som utfordrende, med grensetesting, hormoner, humørsvingninger og reforhandlinger av regler og grenser i hjemmet. Under covid-19 pandemien forløp denne perioden seg i all hovedsak i hjemmet, uten særlige muligheter til pusterom og utforskning på andre sosiale arenaer.

Smittevernstiltakene i forbindelse med covid-10 pandemien medførte en omfattende samfunnsendring på kort tid, og uten særlig forvarsel. Dette påvirket de ulike samfunnsinstitusjoners muligheter for å utøve sitt mandat, og førte til endrede strukturelle rammer som alle innbyggere måtte forholde seg til. Samfunnsendringen hadde også innvirkning på hvordan familier kunne praktisere sin hverdag. Etablerte rutiner knyttet til skole, arbeid, fritidsaktiviteter, venner og andre forpliktelser både i og utenfor hjemmet måtte tilpasses stadig skiftende smittevernstiltak, påbud og begrensninger. Familien måtte reorganisere seg, og finne alternative måter å praktisere sin hverdag.

I denne artikkelen tar jeg utgangspunkt i Coleman (1998) sin forståelse av forholdet mellom mikro- og makronivåer som gjensidig påvirkende. Mens forhold på mikronivå referer til aktører og deres handlinger, meningsdannelser og valgtaking, referer makronivå til større sosiale strukturer og systemer som påvirker samfunnet som helhet (Tuftes, 2020). Jeg tar utgangspunkt i en forståelse hvor jeg anerkjenner at sosiale fenomener har et mikrofundament i form av aktivt handlende og samhandlende aktører, men at endring i opplevelse av egne

foreldre under covid-19 pandemien ikke kan forstås uten å ta i betraktning at perioden medførte store samfunnsmessige endringer på makronivå som påvirket familiens mulighetsrom, interesser, verdier og handlinger (Coleman, 1998; Tuft, 2020).

Artikkelen setter lys på de nære relasjonene innad i familien under store kontekstuelle og strukturelle samfunnsendringer, ved at jeg undersøker om ungdommenes opplevelse av egne foreldre har endret seg fra 2018 til under covid-19 pandemien. En endring i opplevelsen av egne foreldre vil i denne sammenheng ikke forstås ut fra egenskaper ved et individ, men som en endring som fremtrer i et sosialt samspill som opptrer i sin kontekst (Jensen, 2009). Det skjer en stadig utveksling av energi og informasjon mellom familien og dens omgivelser, og dermed vil påvirkninger utenfra alltid ha betydning for mellommenneskelige relasjoner (Johnsen & Torsteinsson, 2012; Ølgaard, 1991). Da Norge stengte ned, ble familiens mulighetsstruktur endret. Jeg ønsker å undersøke:

- Har ungdommer i Oslo sin opplevelse av egne foreldre endret seg under covid-19 pandemien?

Videre ønsker jeg å undersøke om denne endringen har vært mer negativ for ungdommer fra familier med lav sosioøkonomisk status, og for ungdommer som er bosatt i belastede bydeler i Oslo. Selv om de sosiale ulikhetene mellom rik og fattig er mindre i Norge enn i mange andre land, har de likevel en påvirkning på befolkningens livsutfoldelse (Bakken et al., 2016).

Sosioøkonomisk status innebærer både en sosial- og en økonomisk dimensjon som i samspill med hverandre brukes for å måle den enkeltes sosiale og økonomiske ressurser. Flere studier peker på at lav sosioøkonomisk status er en betydelig risikofaktor for blant annet dårlig foreldreomsorg, dårlig fysisk og mental helse, selvmord og selvskading (Burrell et al., 2017; Costello et al., 2003).

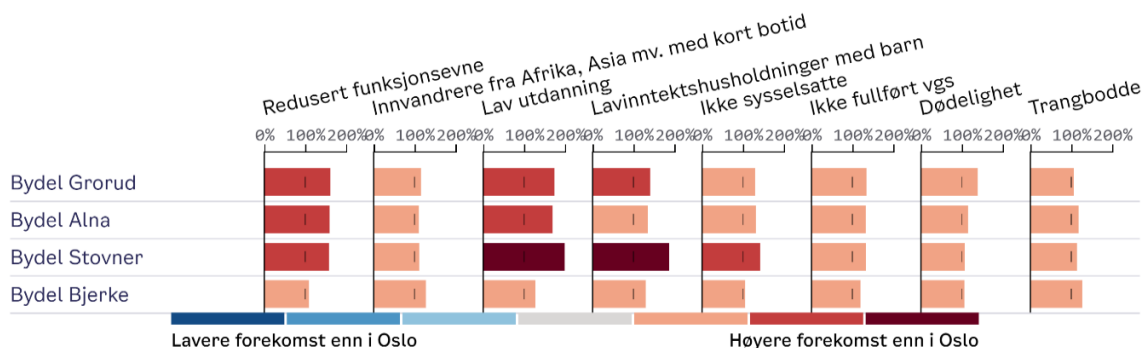
Min hypotese er at ungdommene med lav sosioøkonomisk status, og ungdommer bosatt i belastede bydeler var mindre fornøyd med egne foreldre under covid-19 pandemien, sammenliknet med ungdommer fra familier med høyere sosioøkonomisk status og ungdommer bosatt i øvrige deler av Oslo. Denne hypotesen er basert på forskning som viser at disse gruppene var ekstra utsatt for negative konsekvenser ved smittevernstiltakene. Familier med lav sosioøkonomisk status opplevde særlig økonomiske bekymringer, økt tilstedeværelse i trangbodde hjem og et generelt økt stressnivå i familien under covid-19 pandemien (Behar-Zusman, et al., 2020; Bufdir, 2020a; Burrell et al., 2017; Bydelsfakta,

2023; Costello et al., 2003). Dette, i kombinasjon med betydningen av lav sosioøkonomisk status for blant annet dårlig foreldreomsorg og helse (Burrell et al., 2017; Costello et al., 2003), tror jeg har hatt særlig betydning for ungdommenes opplevelse av egne foreldre i denne perioden. Jeg ønsker jeg å undersøke:

- Er utviklingen i opplevelsen av egne foreldre mer negativ for ungdommene med lav sosioøkonomiske status enn for ungdommer med høy sosioøkonomisk status?
- Er utviklingen mer negativ for ungdommene bosatt i bydelene i ytre øst enn for ungdommene bosatt i øvrige deler av Oslo?

Selv om det finnes variasjoner av levekår og sosioøkonomisk status, kjennetegnes alle bydelsområdene innenfor bydel ytre øst av lavere utdanningsnivå, høyere andel som ikke har fullført videregående skole, lavere antall sysselsatte, høyere grad av trangboddhet, og høyere forekomst av minoritetsfamilier sammenliknet med resten av Oslo (Bydelsfakta, 2023). Figur 1 viser levekårsindikatorer for bydel «ytre øst» sammenliknet med Oslo.

Ulike levekårsindikatorer (%) sammenliknet med Oslo i Oslo (2019)

Figur 1: Ulike levekårsindikatorer (%) for bydel «ytre øst» sammenliknet med Oslo fra 2019. Hentet fra: <https://bydelsfakta.oslo.kommune.no/bydel/09-10-11-12/levekaar>

Risikofaktorer har ofte en kumulativ effekt, hvor en risikofaktor ofte bidrar til flere risikofaktorer (Felitti et al., 1998; Oldfield et al., 2015). Lav sosioøkonomisk status som en kumulativ risikofaktor gir blant annet økt risiko for tidligdød, dårlig somatisk og psykisk helse, barnemishandling, samlivsbrudd, boligproblemer, sosial isolasjon og kriminalitet (Halvorsen, 2017; Oldfield, et al., 2015). Lav utdanning hos foreldre, dårlig foreldretilsyn,

dårlig oppdragerstil og konflikter i familien er videre risikofaktorer tydelig assosiert med at ungdom blant annet begår vold eller annen kriminalitet (Farrington et al., 2017; Malvaso et al., 2016).

Vanskelige boforhold og bomiljøer kan i kombinasjon med kontekstuelle forhold, som vedvarende lavinntekt, trangboddhet, manglende trygghet i skolen eller fra voksenpersoner, føre til at flere barn og unge søker fellesskap utenfor det etablerte fellesskapet (Bufdir, 2020a). På bakgrunn av betydningen av sosioøkonomisk status for barns utvikling og foreldrepraksiser, samt levekårsindikatorerne for bydelene i ytre øst, forventer jeg at disse gruppene har en negativ utvikling i sin opplevelse av egne foreldre under covid-19 pandemien.

Hva vet vi om familier under covid-19 pandemien?

Ifølge Livskvalitetsundersøkelsen fra 2021 opplevde nesten 1 av 3 at de var lite fornøyde med livet ett år etter pandemien kom til Norge. Oslobefolkningen skiller seg ut med større nedgang fra tidligere år enn resten av landet. Ifølge undersøkelsen rapporterer befolkningen at de i mindre grad opplever livet som meningsfullt, at de opplever mindre mestring og engasjement, mindre optimisme for fremtiden, mindre givende relasjoner og mer negative følelser sammenliknet med 2019 (Støren & Rønning, 2021).

Foreløpige resultater fra en undersøkelse om befolkningens reaksjoner på covid-19 pandemien viser at flere rapporterer om at viktige begivenheter har blitt utsatt eller avlyst, mange har i mindre grad kunne gi omsorg eller hjelp til sine nærmeste, og en del hadde fått utsatt helsehjelp fordi tjenesten ikke tok imot pasienter (Thoresen et al., 2020). Videre utrykte deltakerne mye bekymring knyttet til økonomisk tilbakegang i Norge, at samfunnet skulle bli mer egoistisk, og for at velferdssamfunnet skulle gå til grunne (ibid).

Hvilken familie man kommer fra, og hvordan denne familien håndterer ulike livshendelser og stress har stor innvirkning på barn og unges oppvekst og utvikling (Grøholt et al., 2022). Et godt familiesamhold med omsorgspersoner som uttrykker positive emosjoner virker som beskyttelsesfaktorer og reduserer sannsynligheten for negativ utvikling av fysisk og psykisk helse, samt bidrar til en utviklingsfremmende omsorgssituasjon (Grøholt et al., 2022; Kvello, 2015). På samme måte vil omsorgssvikt, dårlige oppvekstkår, høyt konfliktnivå i familien og

svake foreldreferdigheter utøve betydelige risikofaktorer for blant annet skeivutvikling, uhensiktsmessige tilknytningsstiler, og dårligere psykisk og somatisk helse (Behar-Zusman et al., 2020; Kvello, 2015).

Flere helsetilbud for barn og unge ble i perioder under nedstengingen stengt eller betydelig redusert. I tillegg ble store deler av tilbudet i det etablerte fellesskapet som fritidsklubber, idrettsarenaer og andre trygge møteplasser også redusert, som gikk spesielt utover barn og unge med behov for fristeder utenfor hjemmet (Bufdir, 2020a; NOU 2022:5). Oppfordringen om å være hjemme førte til at flere familiemedlemmer var tilstede samtidig, som medfulgte betydelig mer støy og uro i hjemmet (Cassinat, et al., 2021). Det ble oppdaget at flere barn og unge som under normale forhold ikke ville vært regnet som utsatt, opplevde problemer (Helsedirektoratet, 2021). Det ble også meldt om en global økning i forekomst av psykiske vansker og lidelser blant barna og unge, og mange som tidligere har strevet, har under covid-19 pandemien opplevd forverring eller tilbakefall (Grøholt et al., 2022; Ulset et al., 2021).

Det har blitt uttrykt bekymring for at barn og unge som lever i hjem uten gode rutiner og rammer, fikk enda færre rutiner og rammer som et resultat av smittevernstiltakene (Bufdir, 2020a). Samtidig ble det oppdaget at de negative konsekvensene av smittevernstiltakene gikk hardest ut over barn og unge som allerede regnes som utsatte, og familier av lavere sosioøkonomisk status (ibid). Ifølge FN har det vært en global økning i alle former for vold mot kvinner og barn, og særlig vold i nære relasjoner under pandemien (Emandi, et al., 2021). Nasjonalt kunnskapscenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) rapporterer at omkring 1 av 6 norske ungdommer som deltok i undersøkelsen opplevde minst en form for vold eller overgrep, hovedsakelig i hjemmet, i ukene hvor skolen var stengt (Augusti & Hafstad, 2020). Flere internasjonale studier viser at det var en høyere risiko for at foreldre mishandlet barna sine under covid-19 dersom de hadde mistet jobben, led av depresjon eller tidligere hadde mishandlet barna sine (Brown et al., 2020; Lawson et al., 2020).

Mange familier opplevde en økning i konflikter som følge av stress og belastning i kombinasjon med sosial isolasjon under covid-19 pandemien (Behar-Zusman, et al., 2020). En studie om familiestress under covid-19 pandemien fant at uenigheter i familien økte desto flere covid-19-relaterte stressfaktorer familien opplevde, og at det var en klar sammenheng mellom disse stressfaktorene og dårlig foreldreatferd (Daks, et al., 2020).

Under pandemien måtte mange foreldre navigere arbeid på hjemmekontor parallelt med barneomsorg og digital undervisning uten særlig avlastning fra hverken samfunnets institusjoner eller andre sosiale relasjoner utenfor primærfamilien. Studier viser at en økning i omsorgsoppgavene parallelt med arbeidsliv ga utslag i høyere grad av opplevd stress, spesielt hos foreldre til barn i skolealder (Petts et al., 2020; Yamamura & Tsutsui, 2021). Betydelig eller langvarig stress i familien kan ha en negativ påvirkning på barns atferd, følelser, og kognisjon samt foreldrenes omsorgsutøvelse (Grøholt et al., 2022; Kvello, 2015).

Selv om flere studier viser økt konfliktnivå i familier under pandemien, rapporteres det også om at familier har brukt mer tid på trivielle og utviklende aktiviteter sammen (Bakken et al., 2020; Branquinho et al., 2020). En betydelig reduksjon av tilbud utenfor hjemmet i kombinasjon med sosial distansering fra andre, medførte en mulighet for familier til å tilbringe mer kvalitetstid sammen.

Smittevernstiltakene og oppfordring til å holde seg hjemme har bidratt til høyere grad av ansikt til ansikt kontakt mellom foreldre og barn, og en mulighet for foreldre til å være mer tilstede og utvikle bedre kjennskap til barna sine (Cassinat, et al., 2021). I tillegg er det også nærliggende å tro at nedstengingen medførte en reduksjon i typiske konflikt- og grensesettingssituasjoner mellom ungdom og foreldre, som f.eks. innetider, morgenstress, tidsklemme, og generell bekymring for ungdommenes aktiviteter utenfor hjemmet.

Data og metode

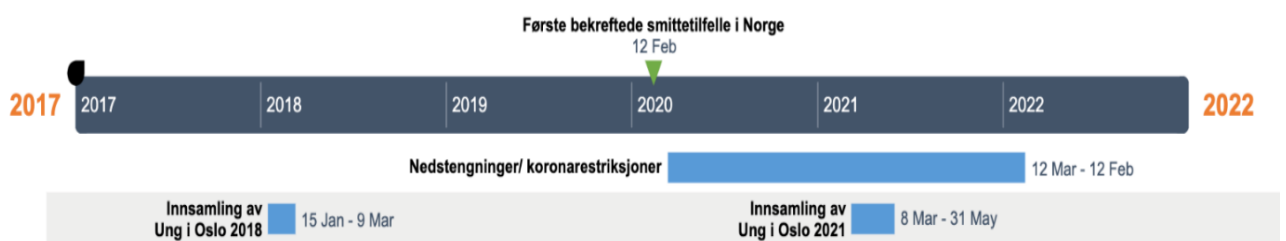
I denne studien har jeg brukt to allerede eksisterende datasett fra den regionale ungdomsundersøkelsen Ung i Oslo fra 2018 og 2021. Ung i Oslo er Oslo kommune sin Ungdataundersøkelse. Undersøkelsen er gjennomført i regi av Ungdata og forskningsinstituttet NOVA, i samarbeid med Oslo kommune, Velferdsetaten, det regionale kompetansesenteret for rusfeltet og Byrådsavdelingen for eldre, helse og arbeid (Bakken, 2018).

Resultatene fra Ung i Oslo er basert på ungdommenes selvrapportering. Alle private og offentlige ungdoms- og videregående skoler i Oslo er invitert til å delta. I 2018 deltok 25.348 elever, og i 2021 deltok 19.235 (Bakken, 2018; Bakken & Osnes, 2021). Det er frivillig for

elever å delta i undersøkelsen, og de kan velge å hoppe over spørsmål de ikke ønsker å svare på (Bakken, 2021).

På grunn av smittevernstiltak i Oslo som følge av covid-19 pandemien, oppsto det noen utfordringer med gjennomføring av Ung data undersøkelsen i 2021. Undersøkelsene skal i utgangspunktet foregå på skolen med en voksen tilstede, som var utfordrende når det periodevis ble innført heldigital undervisning ved alle skoler i Oslo (Bakken & Osnes, 2021). Dette førte til at frist for undersøkelsen ble utsatt fra uke 5-7, til 31. mai 2021. De fleste skolene gjennomførte undersøkelsen, men det er noe lavere svarprosent enn normalt. NOVA og OsloMet har likevel vurdert datakvaliteten for Ung i Oslo 2021 som god (Bakken & Osnes, 2021).

Figur 1 viser en tidslinje fra 2017 til 2022, med markeringer for intervallene hvor datainnsamlingene fra Ung i Oslo 2018 og 2021 ble gjennomført og covid-19 pandemien med smittevernsrestriksjoner i Norge. Figur 1 illustrerer perioden som en helhet, uten å dele opp i når de ulike smittevernstiltakene var gjeldende. Under covid-19 pandemien har det vært iverksatt flere forskjellige typer av smittevernstiltak for ulike samfunnsgrupper og institusjoner, med ulik grad av inngripen, selv i perioder der samfunnet har vært delvis åpent. Å illustrere alle smittevernstiltak i detalj, tidslengde og grad, vil derfor ikke være hensiktsmessig.

Figur 2: Tidslinje for datainnsamlingene Ung i Oslo 2018 og 2021, og covid-19 pandemien i Norge

Mellom 12.03.20 – 12.02.22 var alle skoler i Oslo helt eller delvis omfattet av nedstenginger og/eller smittevernsrestriksjoner. I denne perioden ble det iverksatt en trafikklysmo- dell, med grønt, gult og rødt nivå, som justerte grad av inngripende smittevernstiltak for å forhindre høy

smittespredning (NOU 2022:5). Gjennomgående i perioden har det vært varierende hvor omfattende og strenge tiltakene har vært, og i hvilken grad samfunnet som helhet har vært stengt ned. Som eksempel har det i periodevis vært påbud om digital undervisning og stengte skoler, mens i andre perioder har skolen vært åpen, men med streng inndeling i kohorter, samt strenge karantene- og sykdomsregler som innebar lav terskel for at elevene ble holdt hjemme.

Variabler

For å undersøke om ungdommenes opplevelse av sine foreldre har endret seg fra 2018 til under covid-19 pandemien, bruker jeg spørsmålet «Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med dine foreldre/ foresatte?» som avhengig variabel i mine analyser. Spørsmålet har fem svaralternativer; «svært misfornøyd» (1), «litt misfornøyd» (2), «verken fornøyd eller misfornøyd» (3), «litt fornøyd» (4) og «svært fornøyd» (5). Disse er omkodet til 0-4 til bruk i regresjonsanalysene.

Jeg sammenlikner årene 2018 (0) og 2021 (1). I 2018 var ikke covid-19 pandemien inntruffet, i 2021 pågikk covid-19 pandemien.

For å kunne undersøke om ungdommene bosatt i bydelene i ytre øst opplever det annerledes enn ungdommer i øvrige Oslo, har jeg konstruert en dikotom variabel hvor bydelene Bjerke, Alna, Stovner og Grorud er representert ved «Bydel ytre øst» og har verdien 1. De øvrige bydelene i Oslo har verdien 0.

Jeg inkluderer en dikotom variabel for kjønn, hvor gutt (0) og jente (1), og har konstruert en dikotom variabel hvor jeg har slått sammen klassetrinnene for ungdomsskole (0) og videregående (1).

Jeg har konstruert samspillsvariabler som viser om endringen i fornøydhet med egne foreldre fra 2018 til 2021 har vært større eller mindre for de ulike gruppene av bydel, sosioøkonomisk status, kjønn og skoletrinn. Samspillsvariablene presenteres med «Samspill ytreøst*2021», «Samspill HøySØS*2021», «Samspill jente*2021» og «Samspill VGS*2021».

Jeg bruker en variabel for sosioøkonomisk status (SØS) i mine analyser. Variabelen er utarbeidet av NOVA for å reflektere hvor stor tilgang den enkelte har på økonomiske, kulturelle og sosiale ressurser (Bakken et al., 2016). Variabelen tar utgangspunkt i tre dimensjoner, foreldrenes utdanningsnivå, antall bøker i hjemmet og velstandsnivået i

familien. Sistnevnte kalles på engelsk for FAS (Family Affluence Scale). FAS er et mål basert på om familien har bil, om ungdommen har eget soverom, hvor mange ganger ungdommen har reist på ferie med familien det siste året og hvor mange datamaskiner familien har (Bakken et al., 2016, s.21-26). Målet er å fange opp dimensjoner ved familiens situasjon og kombinere disse til et samlet mål på sosioøkonomiske status. Variabelen er 5-delt og går fra: 1- lav, 2 – middels lav, 3 – middels, 4- middels høy, og 5- høy. Jeg har omkodet variabelen til en tredeling, hvor «lav» (1+2), «middels» (3+4) og «høy» (5) til bruk i stratifisert regresjonsanalyse.

I min lineære regresjonsanalyse, presentert ved tabell 4, inkluderer jeg to kontrollvariabler knyttet til psykisk helse. Studier av unges mentale helse tyder på at den mentale helsen gradvis har blitt verre de senere årene (Sletten, 2017). Dette vil kunne ha betydning for unges forhold til nærmeste familie, spesielt foreldre. Dersom unges grad av fornøydhet med foreldre endrer seg fra 2018 til 2021 er det altså en mulighet for at denne endringen er drevet av en underliggende trend i utviklingen i unges mentale helse. For å begrense muligheten for at endringen i unges fornøydhet med egne foreldre er drevet av endring i de unges mentale helse, kontrollerer jeg for dette (Johannessen, et al., 2016). Spørsmålene som ble stilt var «Har du noen gang i løpet av den siste uka vært plaget av å føle at alt er slit/ føle deg ensom?». Svaralternativene var «ikke plaget i det hele tatt» (0), «lite plaget» (1), «ganske mye plaget» (2), og «veldig mye plaget» (3).

Analysestrategi

For å undersøke endring i ungdommers opplevelse av egne foreldre fra 2018 til under covid-19 pandemien har jeg brukt data fra to ulike tverrsnittsundersøkelser fra Ung i Oslo 2018 og 2021. Ved å bruke to datasett får jeg to øyeblikksbilder, og i denne studien gjennomfører jeg analyse av gjentatte tverrsnittsundersøkelser, som er presentert ved 6 tabeller.

Tabell 1 viser deskriptiv statistikk, med prosentandel og gjennomsnitt for alle variablene jeg bruker i analysene etter år og bydel. Tabell 2 viser en prosentvis fordeling av avhengig variabel, grad av fornøydhet med foreldre i 2018 og i 2021 etter bydelene ytre øst og øvrige Oslo. For å undersøke endringen er signifikant, tester jeg om gjennomsnittlig fordeling av grad av fornøydhet med foreldrene er høyere i 2021 enn i 2018 ved en T-test presentert i tabell 3.

I tabell 4 gjennomfører jeg en lineær regresjonsanalyse, med «grad av fornøydhet med egne foreldre» som avhengig variabel og år som uavhengig variabel. Analysen er fordelt på to modeller, 4.1 og 4.2. I modell 4.2 inkluderer jeg to kontrollvariabler knyttet til psykisk helse. Dette gjøres for å forklare for bakenforliggende tredjevariabler som kan bidra til en spuriøs sammenheng mellom opplevelsen av egne foreldre og covid-19 pandemien (Johannessen et al., 2016).

For å undersøke i hvilken grad det er forskjeller for ulike grupper av sosioøkonomisk status knyttet til opplevelsen av egne foreldre, tar jeg utgangspunkt i modell 4.2 og gjennomfører en stratifisert regresjonsanalyse etter «lav, middels og høy» sosioøkonomisk status presentert ved tabell 5.

Jeg gjennomfører så en multippel regresjonsanalyse presentert i modell 6, hvor jeg inkluderer mine uavhengige variabler; år, bydel, sosioøkonomisk status, kjønn og skoletrinn, samt samspillsvariabler. Dette gjøres for å undersøke hvordan disse faktorene påvirker grad av fornøydhet med foreldre og covid-19 pandemien. Det vil si altså at det foreligger flere faktorer som kan forklare ungdommenes opplevelse av sine foreldre enn bare overgangen fra 2018 til 2021 (Johannessen et al., 2016).

Samspillsleddene viser om effekten av covid-19 pandemien på grad av fornøydhet med foreldre avhenger av de ulike kategoriene i mine uavhengige variabler. Dersom styrken på sammenhengen avhenger av verdien på en av mine uavhengige variabler, betyr det at det er interaksjon mellom den uavhengige variabelen og årsleddet (Johannessen et al., 2016). Altså, om endringen har vært større eller mindre for de ulike gruppene, som for eksempel om endringen er større eller mindre for jenter enn for gutter.

Resultater

Tabell 1 viser Deskriptiv statistikk for alle variablene som blir brukt i analysen for 2018 og 2021, etter bydelene i ytre øst og øvrige Oslo.

Tabell 1. Deskriptiv statistikk for variablene i analysen etter 2018 og 2021 og bydel Ytre Øst og øvrige Oslo

Variabel	År	Ytre Øst	Øvrige Oslo
		Prosent	Prosent
Kjønn (Prosent gutter)	2018	48.3%	49.0%
	2021	48.7%	48.0%
Ungdomsskole	2018	56.4%	56.5%
	2021	61.5%	59.9%
		Gjennomsnitt	Gjennomsnitt
Sosioøkonomisk status (1-5)	2018	3.44	4.19
	2021	3.31	4.19
Fornøyd med Foreldre (1-5)	2018	4.37	4.41
	2021	4.41	4.46
Følt meg ensom (1-5)	2018	3.20	3.16
	2021	3.12	3.06
Følt at alt er slit (1-5)	2018	2.81	2.68
	2021	2.77	2.67

Tabell 1. viser at det er noe lavere antall gutter enn jenter som har deltatt, både i 2018 og 2021, men at utvalget er relativt jevnt fordelt. Det er noe større andel ungdomsskoleelever enn videregåendelever både i 2018 og i 2021.

Videre ser vi at sosioøkonomisk status er betydelig lavere for bydelene i ytre øst enn for øvrige Oslo. Fra 2018 til 2021 har denne sunket fra 3.44 til 3.31 for bydelene i ytre øst, mens for øvrige Oslo har den holdt seg stabil på 4.19. Det vil si at det har vært en gjennomsnittlig

nedgang i sosioøkonomisk status fra 2018 til 2021 for bydelene i ytre øst, men ikke øvrige Oslo.

Ungdommene som er bosatt i bydelene i ytre øst scorer noe lavere for grad av fornøyd med foreldre enn øvrige Oslo for både 2018 og 2021, men dette er en beskjeden forskjell.

Gjennomsnittlig grad av fornøydhet med foreldre øker fra 2018 til 2021 for både bydelene i ytre øst og øvrige Oslo.

Tabell 2. Fordeling på avhengig variabel; grad av fornøyd med foreldre etter 2018 og 2021, og bydel ytre øst og øvrige og Oslo.

Grad av fornøyd med foreldre							
Bydel	År	Svært fornøyd	Litt fornøyd	Verken eller	Litt misfornøyd	Svært misfornøyd	N
Ytre Øst	2018	71.9%	10.8%	6.0%	5.3%	6.1%	7101
	2021	72.2%	12.0%	5.8%	5.0%	5.0%	4895
Øvrige Oslo	2018	71.3%	13.1%	5.9%	5.2%	4.6%	14048
	2021	72.5%	13.6%	5.2%	5.1%	3.6%	11250

Tabell 2 viser at svarfordelingen på ungdommenes grad av fornøydhet med foreldre er relativt lik for både bydelene i ytre øst og øvrige Oslo, både i 2018 og under covid-19 pandemien, og viser at majoriteten er «svært fornøyd» med sine foreldre. Flere har vært «svært fornøyd» eller «litt fornøyd» i 2021 enn i 2018. Videre er det en noe høyere andel som har vært «litt misfornøyd» og «svært misfornøyd» i 2018 enn i 2021. Dette gjelder både for bydel ytre øst og øvrige Oslo.

Tabell 1 viser at nesten 3 av 4 svarer at de er «svært fornøyd», og andelen er noe høyere i 2021 enn i 2018. Dette gjelder både bydelene i ytre øst og øvrige Oslo. Videre er den prosentvise fordelingen gradvis synkende, med unntak av i bydel Ytre øst i 2018 hvor det var høyere prosent som var «svært misfornøyd» (6,1%) enn «litt misfornøyd» (5,3%).

Tabell 3. Fordeling på avhengig variabel; grad av fornøyd med foreldre etter 2018 og 2021, og bydel ytre øst og øvrige og Oslo.

	Gjennomsnittlig skala-verdi		Gjennomsnittlig forskjell fra 2018-2021 (95% konfidensintervall)	Prosentvis endring	P-verdi
	2018	2021			
Ytre øst	4.37	4.41	0.042 (-0.0843 – >0.001)	0.9%	0.050
Øvrige Oslo	4.41	4.46	0.049 (0.0228 – 0.0764)	1.1%	<0.001

Tabell 3 viser at det er en forskjell fra 2018 til 2021 i gjennomsnittlig skala-verdi av hvor fornøyd ungdommene er med sine foreldre. For begge gruppene øker verdien for grad av fornøydhet med foreldre fra 2018 til 2021. Ungdommene bosatt i bydelene i ytre øst har et lavere gjennomsnitt på grad av fornøyd med foreldrene sine sammenliknet med øvrige Oslo. Endringen er signifikant for øvrige Oslo, men konfidensintervallet krysser null for bydel ytre øst og endringen er derfor ikke signifikant for denne gruppen (Thrane, 2019).

I 2018 er gjennomsnittlig fornøydhet med foreldrene 4.37 for ungdommene i Ytre øst, og 4.41 for øvrige Oslo. Dette tilsier at ungdommene både i Ytre øst og øvrige Oslo gjennomsnittlig er i overkant av «litt fornøyd» med foreldrene sine. Fra 2018 til 2021 har gjennomsnittet i bydel ytre øst økt fra 4.37 til 4.41 som vil si med .04 skalapoeng. Det tilsier en endring på 0.9%, men endringen er ikke signifikant. For øvrige Oslo viser tabellen en signifikant endring på .05 skalapoeng, som tilsier en endring på 1.1%. Den prosentvise endringen er noe høyere for øvrige Oslo enn for bydel ytre øst, men det er en beskjeden endring for begge gruppene.

Tabell 4: Lineær regresjonsanalyse med «fornøyd med foreldre» som avhengig variabel

Variabel	Modell 4.1	Modell 4.2
	b/sig	b/sig
2021 (ref. 2018)	0.05***	0.07***
Følt meg ensom (ref. Ikke i det hele tatt)		-0.19***
Følt at alt er slit (ref. ikke i det hele tatt)		-0.10***
Konstant	3.40***	3.69***
R²	<0.01	0.05

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$ *** $p < 0.001$

Tabell 4 viser en multiplert lineær regresjonsanalyse, med år (2021) som uavhengig variabel, og to kontrollvariabler knyttet til psykisk helse. Modell 4.1 viser at koeffisienten for årsleddet har en signifikant økning på 0.05. Koeffisienten forteller oss i denne modellen hvordan gjennomsnittet i grad av fornøydhet med foreldre endres når den uavhengige variabelen for år går fra 2018 til 2021 (Johannessen, et al., 2016). Det vil si at når vi går fra 2018 til 2021, altså at årsleddet øker med 1, øker den gjennomsnittlige graden av fornøydhet med foreldre med 0.05 skalapoeng. R² viser hvor stor andel av variasjonen i grad av fornøydhet som denne modellen kan gjøre rede for (Thrane, 2019). I modell 4.1 viser R² < 0.01, som vil si at denne modellen forklarer under 1% av variasjonen i min avhengige variabel, grad av fornøydhet med foreldre.

I modell 4.2 legger jeg til to kontrollvariabler knyttet til psykisk helse, «følt meg ensom» og «følt at alt er slit» for å kontrollere for effekten dette har på endring i den avhengige variabelen «grad av fornøydhet med egne foreldre». I modell 4.2 viser koeffisienten for årsvariabelen en signifikant økning i grad av fornøyd med foreldre med 0.07 skalaenheter, når verdien for kontrollvariablene holdes fast på gitt verdi (Johannessen, et al., 2016). Det er en økning på 0.02 skalaenheter fra modell 4.1. Det vil si at når vi kontrollerer for faktorer for psykisk helse, øker den positive betydningen av å gå fra 2018 til 2021 for grad av fornøydhet

med foreldre. R^2 øker til 0.05, som vil si at modell 4.2 forklarer 5% av variasjonen i grad av fornøydhet med foreldre.

Tabell 5: Stratifiserte regresjonsanalyser etter «lav, middels og høy sosioøkonomisk status» med «grad av fornøyd med foreldre» som avhengig variabel.

Variabel	Modell 5.1	Modell 5.2	Modell 5.3
	Lav SØS	Middel SØS	Høy SØS
	b/sig	b/sig	b/sig
2021 (ref. 2018)	0.18***	0.10***	0.04**
Følt meg ensom (ref. Ikke i det hele tatt)	-0.27***	-0.22***	-0.15***
Følt at alt er slit (ref. ikke i det hele tatt)	-0.15***	-0.12***	-0.09***
Konstant	3.48***	3.61***	3.74***
Adjustet R2	0.10	0.07	0.04

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$ *** $p < 0.001$

I tabell 5 tar jeg utgangspunkt i modell 4.3, og presenterer en stratifisert regresjonsanalyse etter «lav, middels og høy» sosioøkonomisk status for å se variasjonen i grad av fornøydhet med foreldre for de ulike gruppene. Koeffisientene for årsvariabelen viser hvordan gjennomsnittet i grad av fornøydhet med foreldre i de ulike gruppene av sosioøkonomisk status endrer seg når vi går fra 2018 til 2021, gitt at kontrollvariablene holdes på en fast verdi (Johannesen et al., 2016).

Modell 5.1 viser at ungdommene med lav sosioøkonomisk status er signifikant mer fornøyde med sine foreldre under covid-19 pandemien enn de var i 2018, og koeffisienten for årsvariabelen viser 0.18. Det vil si at når vi går fra 2018 til 2021 øker den gjennomsnittlige grad av fornøydhet med egne foreldre med 0.18 skalaenheter, kontrollert for psykisk helse. R^2 er 0.10, og modellen forklarer 10% av variasjonen i grad av fornøydhet med foreldre for gruppen med lav sosioøkonomisk status.

For gruppen med middels sosioøkonomisk status, vist ved modell 5.2, er ungdommene signifikant mer fornøyd med sine foreldre under covid-19 pandemien, men endringen er 0.08 skalaenheter lavere enn for gruppen med lav sosioøkonomisk status. Koeffisienten for årsvariabelen er i denne modellen 0.10. R^2 viser at modellen forklarer 7% av variasjonen i grad av fornøydhhet med foreldre.

For gruppen med høy sosioøkonomisk status, presentert ved modell 5.3 ser vi at denne gruppen også er signifikant mer fornøyd med sine foreldre under covid-19 pandemien, men endringen har sunket med ytterligere 0.06 skalaenheter fra modell 5.2, og koeffisienten for årsvariabelen viser 0.04 for denne gruppen. R^2 viser at modellen forklarer 4% av variasjonen i grad av fornøydhhet med foreldre for ungdommene med høy sosioøkonomisk status.

Tabell 6. Multipel regresjonsanalyse med «grad av fornøydhhet med foreldre» som avhengig variabel

Tabell 6				
Variabel	Modell 5.1	Modell 5.2	Modell 5.3	Modell 5.4
	b/sig	b/sig	b/sig	b/sig
2021 (ref 2018)	0.05***	0.15***	0.14***	0.03*
Bydel ytre øst (Ref Oslo)	-0.04**			
Samspill ytre øst*2021	-0.01			
SØS (ref. lav SØS)		0.23***		
Samspill, høy SØS*2021		-0.07***		
Jente (ref. gutt)			-0.04*	
Samspill, jente*2021			-0.14***	
Videregående (ref. ungdomsskole)				-0.07***
Samspill VGS*2021				0.03
Konstant	3.41***	3.04***	3.42***	3.41***
R2	<0.01	0.01	<0.01	<0.01

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$ *** $p < 0.001$

Tabell 5 viser en multippel lineær regresjonsanalyse, med «grad av fornøydhet med egne foreldre» som avhengig variabel. Analysen er fordelt på 4 modeller, som inkluderer de ulike uavhengige variablene år, bydel, SØS, kjønn og skoletrinn, samt samspillsvariabler for å undersøke endringen i grad av foreldre innad i de ulike gruppene.

Modell 5.1 viser at ungdommene er signifikant mer fornøyde med egne foreldre under covid-19 pandemien i 2021 enn de var i 2018. Koeffisienten for bydelsvariabelen viser -0.04, som vil si at ungdom bosatt i bydelene ytre øst er signifikant mindre fornøyd med foreldrene sine sammenliknet med øvrige Oslo. Samspillsleddet viser -0.01, som vil si at endringen i grad av fornøydhet med foreldre har vært noe lavere for ungdom bosatt i bydel ytre sammenliknet med ungdom bosatt i øvrige Oslo, men samspillsleddet er ikke signifikant. R^2 viser <0.01 , som vil si at modell 4.1 forklarer mindre enn 1% av variasjonen i grad av fornøydhet med foreldre.

I modell 5.2 kontrollerer jeg for den uavhengige variabelen SØS (sosioøkonomisk status). Koeffisienten for årsvariabelen øker med 0.10 skalaenheter fra modell 5.1, og er signifikant. Det vil si at overgangen fra 2018 til 2021 har en større betydning for grad av fornøydhet med foreldre når vi kontrollerer for sosioøkonomisk status (Thrane, 2017). Videre viser modellen at økning i sosioøkonomisk status har en signifikant positiv betydning for grad av fornøydhet med foreldre. Samspillsleddet viser at endringen i grad av fornøydhet med sine foreldre fra 2018 til 2021 har vært signifikant lavere for ungdommer av høyere sosioøkonomisk status enn for de med lavere. Modellen forklarer 1% av variasjonen i grad av fornøydhet med foreldre.

I modell 5.3 inkluderer jeg en uavhengig variabel for kjønn. Modell 5.3 viser at ungdommene er signifikant mer fornøyde med sine foreldre under covid-19 pandemien enn i 2018, men koeffisienten for årsvariabelen synker med 0.01 skalaenheter fra modell 5.2 når vi kontrollerer for kjønn. Koeffisienten for kjønnsvariabelen viser -0.04, som vil si at jenter rapporterer om lavere grad av fornøydhet med foreldre sammenliknet med gutter. Samspillsvariabelen viser at endringen fra 2018 til 2021 har vært signifikant lavere for jenter enn den har vært for gutter. Dette tyder på at sammenhengen mellom covid-19 pandemien og grad av fornøydhet med foreldre er sterkere for gutter enn for jenter (Johannessen et al., 2016). I modell 5.3 holder R^2 seg svært lav, og modellen forklarer under 1% av variasjonen i grad av fornøydhet med foreldre.

I modell 5.4 inkluderer jeg en uavhengig variabel for skoletrinn. I denne modellen synker koeffisienten for årsvariabelen med 0.11 skalaenheter fra modell 5.3. Det vil si at endringen fra 2018 til 2021 fremdeles er positiv, men har en signifikant lavere betydning når vi kontrollerer for skoletrinn enn den har i de ovenstående modellene hvor vi har kontrollert for de andre uavhengige variablene. Videre ser vi at de som går på ungdomsskolen er signifikant mindre fornøyd med egne foreldre enn videregåendeelever, med en koeffisient på -0.07. Samspillsleddet viser at endringen har vært større for ungdommene på videregående skole, men endringen er ikke signifikant. Modell 5.4 forklarer mindre enn 1% av variasjonen i grad av fornøydhet med foreldre.

Diskusjon av funn

Formålet med mine analyser har vært å undersøke om ungdommer i Oslo sin opplevelse av egne foreldre har endret seg fra 2018 til under covid-19 pandemien. Jeg har også undersøkt om endringene var verre for ungdommer bosatt i bydeler i ytre øst sammenliknet med ungdommer bosatt i øvrige Oslo, og for ungdommer med lav sosioøkonomisk status.

Mine analyser viser at ungdommene i Oslo har hatt en signifikant positiv endring i sin opplevelse av foreldrene sine under covid-19 pandemien sammenliknet med 2018. Analysene viser at ungdommene i bydelene ytre øst også hadde en positiv endring i sin opplevelse av egne foreldre, men denne endringen er ikke signifikant. Vi kan derfor ikke konkludere med at det har vært en reell statistisk forskjell fra 2018 til 2021 for ungdommene fra bydelene i ytre øst.

Videre viser mine analyser at høy sosioøkonomisk status har en positiv betydning for grad av fornøydhet med foreldre, men også gruppene med middels og lav sosioøkonomisk har opplevd en signifikant positiv endring fra 2018 til under covid-19 pandemien i 2021. Videre viser analysene at endringene fra 2018 til 2021 i opplevelsen av foreldre har vært mest fordelaktig for gutter, ungdomsskoleelever og ungdommer med lav sosioøkonomisk status sammenliknet med jenter, videregåendeelever og ungdom med høyere sosioøkonomisk status.

En positiv endring i opplevelsen av egne foreldre

Denne studiens hovedfunn er at Osloungdom hadde en signifikant positiv endring i opplevelsen av egne foreldre fra 2018 til under covid-19 pandemien i 2021. Selv om denne endringen er beskjedent, er den likevel overraskende.

Det har vært uttrykt høy bekymring for de negative konsekvensene av smittevernstiltakene og nedstengingen for både barn og unge, men også familierelasjoner. En betydelig del av forskningen på familier under covid-19 pandemien peker på økt grad av stress, vold og konflikter i familien (se bl.a.: Augusti & Hafstad, 2020; Daks et al., 2020; Emandi et al., 2021). Det har også vært uttrykt særlig bekymring for at barn og unge som opplever vanskelige hjemmeforhold mistet fristeder utenfor hjemmet og ble mer eksponert for negative foreldrepraksiser og økt stress og belastning sammenliknet med normalt tilstand uten at dette fanges opp av hjelpeinstitusjonene (Bufdir, 2020b).

At ungdommene i denne studien rapporterer om en positiv endring i sin opplevelse av egne foreldre under covid-19 pandemien samsvarer derfor heller med den forskningen som peker på de positive konsekvensene av smittevernstiltakene for familiene. Nedstengingen av samfunnet førte til at familier brukte mer tid sammen i hjemmet og gjorde flere hyggelig og trivielle aktiviteter sammenliknet med normalt tilstand (Bakken et al., 2020; Branquinho et al., 2020). Det er derfor nærliggende å tro at økt positiv tidsbruk i hjemmet har hatt en positiv effekt på relasjonen mellom ungdom og foreldre. Videre kan det ha hatt en betydning at en konsekvens av nedstengingen var en reduksjon i typiske konflikt- og grensesettings situasjoner mellom ungdom og foreldre som f.eks. innetider, morgenstress og tidsklemme, samt reduksjon i bekymring for ungdommens aktiviteter utenfor hjemmet. En nedgang i dette kan ha bidratt til økt positiv kommunikasjon.

Selv om ungdommene rapporterer om en positiv endring i opplevelsen av sine foreldre, opplevde mange familier også en betydelig økning i både stress og ansvarsoppgaver under covid-19 pandemien (Bufdir, 2020b; Cassinat et al., 2021). Det ble også rapportert om global økning av vold og konflikter, spesielt i nære relasjoner (Augusti & Hafstad, 2020; Petts et al., 2020). Selv om mine resultater viser en gjennomsnittlig økning i grad av fornøydhet med foreldrene under covid-19-pandemien sammenliknet med 2018, viser ikke denne studien om omfanget av vold, konflikter eller andre risikofylte foreldrepraksiser har endret seg.

Det er viktig å erkjenne at mine analyser heller ikke tar høyde for ungdommer som har opplevd en særlig stor bedring eller forverring i opplevelsen av egne foreldre under covid-19 pandemien. Gjentatte tverrsnittdesign kan ikke fange opp en slik endring på individnivå, fordi det ikke gir mulighet til å se den enkelte ungdoms besvarelse i både 2018 og 2021

(Johannessen et al., 2016). Analysene viser gjennomsnittlig endring for ungdommene som en stor gruppe, men speiler i liten grad forskjellene innad i gruppene.

Det er derfor viktig å være oppmerksom på at mine resultater ikke viser alle ungdommers individuelle opplevelse av sine foreldre i denne perioden. Dette gjelder spesielt for de som har hatt en større endring enn gjennomsnittet, eller for de en negativ endring i opplevelsen av foreldre. Det er viktig å bemerke at R^2 har vært gjennomgående lav i mine analyser, som betyr at mine tabeller kun forklarer en liten andel av variasjonen i grad av fornøydhet med foreldre (Johannessen et al., 2016). Det vil si at det er flere bakenforliggende faktorer som ikke er inkludert i mine analyser og dermed ikke er blitt tatt høyde for, som påvirker variasjonen.

Bydelene i ytre øst og betydningen av sosioøkonomisk status

Endringen i opplevelsen av egne foreldre for ungdommer i bydelene i ytre øst er ikke signifikant i mine analyser, og resultatene av analysen viser derfor ikke noen reell statistisk forskjell fra 2018 til 2021. Selv om ikke resultatene er signifikante, er det verdt å merke seg at analysene viser at den gjennomsnittlige endringen i opplevelsen av egne foreldre fra 2018 til under covid-19 pandemien var mer fordelaktig for ungdommer bosatt i øvrige Oslo sammenliknet med de østlige bydelene. Dette var noe forventet, da de østlige bydelene i Oslo har gjennomsnittlig dårligere levekår og høyere grad av sosioøkonomiske utfordringer sammenliknet med mange andre bydeler i Oslo (Bydelsfakta, 2023).

Denne studien viser at Osloungdommer med høy sosioøkonomisk status er gjennomsnittlig mer fornøyde med sine foreldre sammenliknet med ungdom med lavere sosioøkonomisk status. Mine analyser viser likevel at den positive endringen fra 2018 til under covid-19 pandemien var mest fordelaktig for ungdommene med lav sosioøkonomisk status. Dette funnet er overraskende, da det har blitt avdekket av smittevernsrestriksjonene og nedstengingen gikk hardest utover allerede utsatte barn og unge og familier med lavere sosioøkonomisk status (Bakken et al., 2020; Bufdir, 2020b). Videre viser studer at lav sosioøkonomisk status er en betydelig risikofaktor for blant annet dårlig somatisk og psykisk helse, barnemishandling, samlivsbrudd, boligproblemer, sosial isolasjon, dårlig helse, samt forhøyet risiko for stress, vold og konflikter, som det er nærliggende å tro at har en innvirkning på ungdommenes opplevelse av sine foreldre (Bufdir, 2020b; Burrell et al., 2017; Costello et al., 2003; Halvorsen, 2017).

Serviceyrker, butikk- og salgsarbeid og reiseliv og transport og ledere var særlig utsatt for permitteringer under pandemien (Ringnes, 2021), og det er nærliggende å tro at familier med lav sosioøkonomisk status var særlig utsatt for stress og usikkerhet knyttet til økonomi i denne perioden (Bufdir, 2020b). At ungdommene med lav sosioøkonomisk status har den signifikant høyeste positive endringen i grad av fornøydhet med foreldre under covid-19 pandemien, til tross for at denne gruppen opplevde flest negative konsekvenser av smittevernstiltakene er derfor et overraskende og særlig interessant funn.

Grad av sosioøkonomisk status og bostedsbydel en grov kategorisering, og det kan tenkes at mine resultater ikke fanger opp de «utsatte» ungdommene som opplevde perioden som særlig belastende. I mine analyser undersøker jeg ungdommene som en gruppe, og analysene vil derfor ikke speile ulikheter innad i gruppene. Selv om bydelene i ytre øst karakteriserer av høyere andel med lavere sosioøkonomisk status, arbeidsledighet, trangboddhet og lavere utdanning, vil det alltid være variasjoner innenfor bydelen (Bydelsfakta, 2023). Ungdommer bosatt i bydel ytre øst kan ikke på bakgrunn av bostedsbydel alene karakteriseres som «utsatte». At jeg dermed ikke skiller mellom «utsatte» og «ikke utsatte» ungdommer i mine analyser, kan ha betydning for hvorfor resultatene viser en generell positiv endring i grad av fornøydhet med sine foreldre under covid-19 pandemien.

Betydningen av økt tidsbruk i hjemmet

En teori for å forklare økningen i grad av fornøydhet med egne foreldre, til tross for økt stressbelastning på familien, er at «tilbakeføring» av omsorgsoppgaver fra samfunnsinstitusjoner til familien når samfunnet stengte ned bidro til bedre kvalitet i foreldre-barn relasjonen.

Under pandemien ble majoriteten av tilbud som ungdommer under normaltilstand ofte tar i bruk, betydelig redusert eller stengt (NOU:2022:5). Dette medførte en nedgang i sosial kontakt med andre på ulike sosiale arenaer utenfor hjemmet. Dermed la smittevernstiltakene til rette for å styrke primærrelasjonene innad i familien ved at familien måtte skape en innholdsrik hverdag uten samfunnets institusjoner til å avlaste, og med begrenset kontakt med andre relasjoner utenfor familien. Dermed opplevde de fleste ungdommene økt kontakt og tilstedeværelse sammen med sine foreldrene, og perioden ble en delt prosess hvor de måtte stå sammen om å etterkomme samfunnsendringen. Dette støttes av forskning som viser at

familier rapporterte om økt kvalitetstid sammen under covid-19-pandemien (Bakken, et al., 2020; Branquinho, et al., 2020).

Det norske samfunnet er i utgangspunktet bygget på et de-familisert velferdsregime, med en omfattende velferdsstat karakterisert av en eksplisitt og tydelig familiepolitikk for å minimere individets avhengighet av familien. En stor del av familiens tradisjonelle forsørgeroppgaver omfavnes av en velferdspolitikkk med generøse, omfattende og koordinerte velferdstjenester med sikte på høy likestilling mellom kjønnene (Ellingsen et al., 2017; Haukelien & Vike, 2019; Leira, 2012). Den norske velferdsmodellen utgjør en viktig institusjonell ramme for familiens mulighetsstruktur, og gjennom samtidens familiepolitikk og gjeldende familiediskurser er det lagt opp til en normativ standard med toinntektsfamilien hvor begge foreldre er i arbeid (Ellingsæter, 2012).

Skole, fritidsaktiviteter og andre sosiale arenaer eller institusjoner har dermed viktige funksjoner knyttet til sosialisering og oppvekst for barn og unge (Ellingsæter, 2012). En naturlig konsekvens av dette er at store deler av hverdagen foregår utenfor hjemmet under normaltilstand. Det er derfor nærliggende å tro at økt tidsbruk i hjemmet førte til at ungdommene og opplevde mer støtte og større kjennskap til sine foreldre i denne perioden.

Mange omsorgsgivere opplevde å måtte utføre en dobbel-funksjon som både arbeidstakere og omsorgsgiver under covid-19 pandemien. Selv om dette har vært pekt på som noe som kan føre til betydelig økt stress hos foreldre, viser likevel mine analyser en signifikant positiv endring i ungdommenes opplevelse av sine foreldre under covid-19 (Petts et al., 2020; Yamamura & Tsutsui, 2021). For mange kjennetegnes covid-19 pandemien av hjemmekontor og fleksibel arbeidsdag, heller enn økonomisk usikkerhet i forbindelse med permitteringer eller oppsigelser (Ingelsrud & Bernstrøm, 2021; Ringnes, 2020). Min studie tyder på at «tilbakeføring» av omsorgsoppgavene til familien, med økt tidsbruk i hjemmet med hjemmekontor eller fleksible arbeidsløsninger økte omfanget av generell positiv tidsbruk med familien. Det utelukker ikke at familier opplevde økt grad av stress, belastning og konflikter under covid-19, men peker på at det er mulig at økt tidsbruk i hjemmet under covid-19 pandemien også kan ha gitt positive utslag i form av bedre familierelasjoner.

Styrker og begrensninger ved studien

En vesentlig styrke ved denne studien er at datamaterialet er populasjonsbasert, med en høy svarprosent, og alle resultatene er basert på ungdommenes selvrapporing (Bakken, 2018; Bakken & Osnes, 2021). Analysene gir informasjon basert på ungdommenes egen opplevelse av fenomener i eget liv, heller enn andres tolkninger av ungdommers utsagn. Samtidig vil det alltid hefte en viss usikkerhet knyttet til slike undersøkelser, spesielt med tanke på om den fanger opp det ungdommene interesserer seg for, om de forstår spørsmålet som stilles og om de svarer sant. Likevel fremkommer det at 97% av ungdommene sier at de svarte ærlig på undersøkelsen, som er en indikasjon på at de fleste tar undersøkelsen på alvor (Bakken, 2021).

Det er også flere begrensninger og svakheter ved denne studien. Undersøkelsen skal i utgangspunktet være frivillig, men vi kan ikke utelukke at noen ungdommer har opplevd press, eller har hatt vanskeligheter med å gi beskjed dersom de ikke ønsker å delta. Det kan også tenkes at noen ungdommer har svart usant i frykt for om lærere eller medelever skulle kunne se svarene. Dette gjelder spesielt spørsmål som omhandler sensitive temaer. En annen svakhet ved studien er at man ikke kan garantere for at ungdommene har forstått spørsmålet eller svart sannferdig. Det kan også oppstå målefeil, ved at de krysser feil eller misforstår hva som blir spurt om, eller at ungdommene kan oppfatte spørsmålet på ulike måter.

Det er viktig å påpeke at det ikke vil være mulig å trekke konklusjoner om årsakssammenhenger av denne studien. Vi kan ikke konkludere med at en pandemi eller smittevernstiltak vil føre til en positiv endring i ungdommenes opplevelse av sine foreldre (Johannessen et al., 2016). Det vil alltså være flere bakenforliggende faktorer som påvirker resultatene, og variabler som ikke er inkludert i mine analyser. Selv om mine analyser viser en signifikant positiv endring i opplevelsen av foreldre fra 2018 til under covid-19 pandemien, er denne endringen beskjeden.

Det kan også være variasjoner i datamateriale som mine analyser ikke fanger opp. Det finnes antagelig grupper som har hatt en negativ utvikling, men jeg har ikke funnet disse i mine analyser. Det er ikke nødvendigvis lett å identifisere disse gruppene basert på objektive kriterier som sosioøkonomisk status, kjønn, klasse eller bostedsbydel. Dette tyder på at man kan finne utsatthet i alle sosiale lag, og for å finne disse gruppene er man i behov av å bruke en mer skjønnsbasert tilnærming.

Avsluttende refleksjoner

Gjennom statistiske analyser viser denne studien at ungdommer i Oslo rapporterer om en signifikant positiv endring i opplevelsen av sine foreldre under covid-19 pandemiens sammenliknet med 2018. Dette til tross for flere indikasjoner fra både internasjonal og nordisk forskning som peker på negative konsekvenser av smittevernstiltakene, som viser til at det blant annet har vært en økning i grad av stress, konflikter og vold i familier under covid-19 pandemien.

Det vært uttrykt betydelig bekymring for effekten smittevernstiltakene har hatt på stressnivået i familien, samt at særlig utsatte barn og unge under nedstenging mistet kontakt med andre viktige voksne og sosiale arenaer. Samtidig har nedstengingen også ført til økt kontakt og tilstedeværelse i hjemmet for alle familiemedlemmer. Det er derfor nærliggende å tro at perioden også kan ha bidratt til økt kontakt og relasjonsbygging mellom foreldre og barn, og kan dermed forklare den positive endringen som vises i mine analyser.

Det eksisterer få eller ingen kausalsammenhenger mellom sosiale fenomener. Vi kan ikke konkludere med en allmenngyldig lov om at covid-19 pandemien eller nedstenging av et samfunn fører til bedre relasjoner innad i familien (Johannessen et al., 2016). Likevel viser min studie at for mange kan nedstengingen ha bidratt til et bedre familiesamhold, til tross for økt stress og belastning. Min studie gir en indikasjon på at vi trenger mer informasjon om hva som ligger bak ungdommenes positive endring i opplevelsen av sine foreldre under covid-19 pandemien. Det vil derfor være viktig å gå grundigere inn i hva som ligger bak den positive endringer, og forske videre på relasjonen mellom foreldre og ungdom nå som samfunnet har gått tilbake til normaltstand.

Bibliografi

Augusti, E. M., & Hafstad, G. S. (2020). *Barn, ungdom og koronakrisen - en landsomfattende undersøkelse av vold, overgrep og psykisk helse blant ungdom i Norge våren 2020* (NKVTS Rapport nr. 2/2020). Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.

<https://www.nkvts.no/rapport/barn-ungdom-og-koronakrisen-en-landsomfattende-undersokelse-av-vold-overgrep-og-psykisk-helse-blant-ungdom-i-norge-varen-2020-delrapport-1-av-3/>

Bakken, A. (2021). *Ungdata 2021. Nasjonale resultater* (NOVA rapport 8/21). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA). Hentet fra:

<https://hdl.handle.net/11250/2767874>

Bakken, A., & Osnes, S. M. (2021). *Ung i Oslo 2021. Ungdomsskolen og videregående skole*. (NOVA rapport 9/21). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA). Hentet fra:

<https://hdl.handle.net/11250/2783761>

Bakken, A., Frøyland, L. R., & Sletten, M. A. (2016). *Sosiale forskjeller i unges liv - Hva sier ungdatabundersøkelsene* (NOVA rapport 3/16). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA). Hentet fra:

<https://hdl.handle.net/20.500.12199/5103>

Bakken, A., Pedersen, W., von Soest, T., & Sletten, M. A. (2020). *Oslo-ungdom i koronatiden - En studie av ungdom under covid 19-pandemien* (Nova rapport 12/20). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA). Hentet fra:

<https://hdl.handle.net/20.500.12199/4221>

Behar-Zusman, V., Chavez, J. V., & Gattamorta, K. (2020). Developing a Measure of the Impact of COVID-19. *Family Process* 59(3), 1045-1059.

<https://doi.org/10.1111/famp.12579>

Branquinho, C., Kelly, C., Arevalo, L. C., Santos, A., & de Matos, M. G. (2020). "Hey, we also have something to say": A qualitative study of Portuguese adolescents' and young people's experiences under COVID-19. *Journal of Community Psychology* 48(8),

2740-2752.

<https://doi.org/10.1002/jcop.22453>

Brown, S. M., Doom, J. R., Lechuga-Pena, S., Watamura, S. E., & Koppels, T. (2020). Stress and parenting during the global COVID-19 pandemic. *Child Abuse & Neglect* 110(2).

<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104699>

Bufdir. (2020a). *Statusrapport 1 - utsatte barn og unges tjenestetilbud under covid-19 pandemien* (Statusrapport 1). Barne-, ungdoms og familiedirektoratet:

Koordineringsgruppe for tilbudet til sårbare barn og unge under covid-19 pandemien.

Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/utsatte-barn-og-unges-tjenestetilbud-under-covid-19-pandemien/id2831843/>

Bufdir. (2020b). *Statusrapport 10 - Barn og unges tjenestetilbud under covid-19 pandemien* .

Barne-, ungdoms og familiedirektoratet: Koordineringsgruppe for tilbudet til sårbare barn og unge under covid-19 pandemien. Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/utsatte-barn-og-unges-tjenestetilbud-under-covid-19-pandemien/id2831843/>

Burrell, L. V., Puzo, Q., Mehlum, L., & Qin, P. (2017). Betydningen av sosiale forhold for mental helse og selvmordsatferd . *Suicidologi* 22(3), 4-11.

<https://doi.org/10.5617/suicidologi.5876>

Calarco, J. M., Anderson, E., Meanwell, E., & Knopf, A. (2020). “Let’s Not Pretend It’s Fun”: How COVID-19-Related School and Childcare Closures are Damaging Mothers’ Well-Being. *PrePrint*.

<http://doi.org/10.31235/osf.io/jyvk4>

Cassinat, J. R., Whiteman, S. D., Serang, S., Dotterer, A. M., Mustillo, S. A., Maggs, J. L., & Kelly, B. C. (2021). Changes in Family Chaos and Family Relationships During the COVID-19 Pandemic: Evidence From a Longitudinal Study. *American Psychological Association* 57(10), 1596-1610.

<https://doi.org/10.1037/dev0001217>

Coleman, J. S. (1998). *Foundations of Social Theory*. Cambridge: The Belknap Press.

- Costello, E. J., Compton, S. N., Keeler, G., & Angold, A. (2003). Relationships between poverty and psychopathology: a natural experiment. *Journal of the American Medical Association* 290(15), 2023-2029.
<https://doi.org/10.1001/jama.290.15.2023>
- Daks, J. S., Peltz, J. S., & Rogge, R. D. (2020). Psychological flexibility and inflexibility as sources of resiliency and risk during a pandemic: Modeling the cascade of COVID-19 stress on family systems with a contextual behavioral science lens. *Journal of Contextual Behavioral Science* (vol 18), 16-27.
<https://doi.org/10.1016/j.jcbs.2020.08.003>
- Ellingsæter, A. L. (2012). Innledning: Velferdsstatens familier. I A. L. Ellingsæter & K. Wideberg (red.), *Velferdsstatens familier – nye sosiologiske perspektiver* (s. 13-25). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Emandi, R., Encarnacion, J., Seck, P., & Tabaco, R. J. (2021). *Measuring the shadow pandemic: Violence against women during covid-19*. New York: UN Women. Hentet fra: <https://data.unwomen.org/publications/vaw-rga>
- Farrington, D. P., Gaffney, H., & Ttofi, M. M. (2017). Systematic reviews of explanatory risk factors for violence, offending, and delinquency. *Aggression and Violent Behavior*, vol. 33(2017), 24–36.
<https://doi.org/10.1016/j.avb.2016.11.004>
- Felitti, V. J., Anda, R. F., Nordenberg, D., Williamson, D. F., Spitz, A. M., Edwards, V., Koss, M. P, Marks, J. S. (1998). Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults. The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study. *American Journal of Preventive Medicine*, 14(4), 245–258.
[https://doi.org/10.1016/S0749-3797\(98\)00017-8](https://doi.org/10.1016/S0749-3797(98)00017-8)
- Grøholt, B., Weidle, B., Garløv, I., & Ramlet, R.-K. (2022). Forhold som kan påvirke psykisk helse hos barn og unge . I B. Grøholt, B. Weidle, I. Garløv, & R.-K. Ramlet, *Lærebok i barne- og ungdomspsykiatri* (6. utg., s. 295-313). Oslo: Universitetsforlaget .
- Halvorsen, K. (2017). *Sosiale problemer – en sosiologisk innføring* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

- Haukelien, H. & Vike, H. (2019). Velferd. I E. Brodtkorb & M. Rugkåsa (red.), *Mellom mennesker og samfunn – sosiologi og sosialantropologi for helse- og sosialprofesjonene* (3. utg., s. 123-168). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Helsedirektoratet (2021). Sektorrapport om folkehelse 2021 [nettdokument]. Oslo: Helsedirektoratet (sist faglig oppdatert 20. oktober 2021, lest 16. april 2023). Hentet fra:
<https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/sektorrapport-om-folkehelse>
- Ingelsrud, M. H., & Bernstrøm, V. H. (2021). *Hjemmekontor: Utbredelse og sentrale kjennetegn våren 2021*. Oslo: Arbeidsforskningsinstituttet AFI. Hentet fra:
<https://hdl.handle.net/11250/2756692>
- Jensen, P. (2009). *Ansikt til ansikt - kommunikasjons- og familieperspektiver i helse- og sosialarbeid* (2.utg). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Johannessen, A., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5.utg). Oslo: Abstrakt forlag.
- Johnsen, A. & Torsteinsson, V. E. (2012). *Lærebok i familierapi*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Jones, G. (2011). Psychosocial development. I A. Claveirole, & M. Gaughan, *Understanding Children and Young Peoples Mental Health* (ss. 46-63). United Kingdom: Wiley-Blackwell.
- Kvello, Ø. (2015). *Barn i risiko – skadelige omsorgssituasjoner* (2.utg). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Lawson, M., Piel, M. H., & Simon, M. (2020). Child Maltreatment during the COVID-19 Pandemic: Consequences of Parental Job Loss on Psychological and Physical Abuse Towards Children. *Child Abuse & Neglect* 110(2).
<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104709>
- Leira, A. (2012). Omsorgens institusjoner, omsorgens kjønn. I A. L. Ellingsæter, & K. Wideberg (red.), *Velferdsstatens familier - nye sosiologiske perspektiver* (s. 76-96). Oslo: Gyldendal Akademisk.

- Malvaso, C. G., Delfabbro, P. H., & Day, A. (2016). Risk factors that influence the maltreatment-offending association: A systematic review of prospective and longitudinal studies. *Aggression and Violent Behavior* v.31, 1–15.
<https://doi.org/10.1016/j.avb.2016.06.006>
- NOU:2021:6. (2021). *Myndighetenes håndtering av koronapandemien - Rapport fra Koronakommisjonen*. Oslo: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2021-6/id2844388/>
- NOU:2022:5. (2022) - *Myndighetenes håndtering av koronapandemien del 2 – Rapport fra Koronakommisjonen*. Oslo: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2022-5/id2910055/>
- Oldfield, J., Humphrey, N., & Hebron, J. (2015). Cumulative risk effects for the development of behaviour difficulties in children and adolescents with special educational needs and disabilities. *Research in Developmental Disabilities* v.41–42, 66–75.
<https://doi.org/10.1016/j.ridd.2015.05.010>
- Petts, R. J., Carlson, D. L., & Pepin, J. R. (2020). A gendered pandemic: Childcare, homeschooling, and parents' employment during COVID- 19. *Gender, Work and Organization* 28(2), 515-534.
<https://doi.org/10.1111/gwao.12614>
- Sletten, M. (2017). Psykiske plager blant ungdom: sosiale forskjeller og historien om de flinke pikene. I Bufdir (utgiver), *Oppvekstrapporten 2017: Økte forskjeller – gjør det noe?* (s.125-147). Oslo: Barne-, ungdoms - og familiedirektoratet. Hentet fra: <https://hdl.handle.net/10642/2997>
- Støren, K. S., & Rønning, E. (2021). *Livskvalitet i Norge 2021* (Rapport 2021/27). Statistisk sentralbyrå. Hentet fra: <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekra/artikler/livskvalitet-i-norge-2021>
- Thoresen, S., Blix, I., Birkeland, M. S., & Andreassen, A. (2020). *Cope covid-19: Helse og bekymringer under pandemien*. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk

stress. Hentet fra:

<https://www.nkvts.no/cope-covid-19-helse-og-bekymringer/>

Thrane, C. (2017). *Regresjonsanalyse - En praktisk tilnærming*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Thrane, C. (2019). *Kvantitativ metode - en praktisk tilnærming*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Tufte, P. A. (2020). Kausalitet i et vitenskapsteoretisk perspektiv. I D. Jensen, M. Kjørstad, S. Seim & P. A. Tufte (red.), *Vitenskapsteori for sosial- og helsefag* (s. 24-34). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Ulset, V. S., Bakken, A., & Soest, T. V. (2021). Ungdoms opplevelser av konsekvenser av pandemien etter ett år med covid-19 restriksjoner. *Tidsskrift for Den norske legeforening* v.13, 1264-1270.

<https://doi.org/10.4045/tidsskr.21.0335>

Yamamura, E., & Tsutsui, Y. (2021). The impact of closing schools on working from home during the COVID-19 pandemic: Evidence using panel data from Japan. *Reviews of Household Economics* v.19, 41–60.

<https://doi.org/10.1007/s11150-020-09536-5>

Ølgaard, B. (1991). *Kommunikation og økomentale systemer - ifølge Gregory Bateson* (2.utg.). København: Akademisk Forlag.

Ringnes, I. F. (2021, 22. mars). Nesten hver sjuende arbeidstaker har vært permittert under koronapandemien. *MEMU - Mennesker og muligheter*. Lest 10.04.2023 fra:

<https://memu.no/artikler/nesten-hver-sjuende-arbeidstaker-har-vaert-permittert-under-koronapandemien/>.

Bydelsfakta. (2023, sist oppdatert 13. april 2023). *Levekårsindikatorer*. Oslo kommune.

Hentet 14. april 2023, fra:

<https://bydelsfakta.oslo.kommune.no/bydel/09-10-11-12/levekaar/>

Bakken, A. (2018). *Ung i Oslo 2018* (NOVA rapport 6/18). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA). Hentet fra:
<https://hdl.handle.net/20.500.12199/5133>